

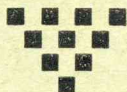
269139

MONOGRAFIA

ȘCOALEI PRIMARE DE STAT DIN
COMUNA VAD

DE

BCU Cluj Central University Library Cluj
CORNELIU POP
director școlar.

Făgăraș
Tipografia Ioan Lazăr
1933.

MONOGRAFIA

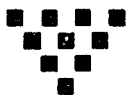
ȘCOALEI PRIMARE DE STAT DIN
COMUNA VAD

de

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CORNELIU POP

director școlar.

IBL. UNIV. CLUJ

0062 * 13. 1. 1934

YEMDIAR I FPA

Făgăraș
Tipografia Ioan Lazăr
1933.

Monografia școlii primare de stat din comuna Vad.

CUVÂNT ÎNAINTE.

La cererea d. Traian Gherman, Inspector General dela Cluj, de a compune monografia școlii primare de stat din comuna Vad, țin a declara – înainte de a trece la tratarea acestui subiect – că există deja o atare lucrare, compusă de d. Inspector Școlar C. Stan dela Sibiu, în colaborare cu d. Octavian Pop, fost director și cu ceilalți colegi dela această școală – între cari și subsemnatul – și publicată în «Școala poporană din Făgăraș», – Vol. I. din 1928.

Ceea ce redau eu în rândurile ce urmează, este aceeaș monografie, complectată cu schimbările, cari au survenit în ultimul timp la școală, precum și cu descrierea mai pelarg a unor chestiuni de amănunt. N'am pretenția ca modesta mea lucrare să fie complectă și perfectă. Acest lucru îl las la aprecierea cetitorilor, cu rugăminte, ca să-mi semnalez toate imperfecțiunile și scăderile, eventual omiterile, pentru ca mai târziu să o complectez cu tot ce mai este necesar.

La alcătuirea acestei lucrări m'am folosit de:

1. «Școala poporană din Făgăraș» vol. I. de C. Stan, inspector școlar;
2. «Monografia școalei din Tilișca» de I. Bratu dir. școlar;
3. Chestionar privitor la «Direcția Realismului social-economic» de d. Octavian Pop dir. școlar.
4. Actele din archiva școlii din 1919 încoace, cele de mai înainte s'au distrus în decursul războiului din 1916-18.
5. Declarațiile unor intelectuali și săteni bătrâni din comună.

V a d, la 28 Februarie 1933.

Director școlar:
CORNELIU POP.

I.

Monografia comunei Vad.

Pentru ca să se înțeleagă mai bine rostul școlii noastre și fazele ei de dezvoltare, țin a spune câteva cuvinte și despre comuna Vad, în genere.

Comuna Vad, este așezată pe șoseaua Făgăraș-Bran, între comunele Șercaia și Ohaba, la poalele Carpaților, într-o regiune frumoasă. Vatra satului se află pe loc șes, pe o întindere de doi kmp., între platourile Coasta și Alunișul și străbătută de Valea Șincii.

Hotarul de o mărime de 24 kmp., se mărginește la Nord cu hotarul comunei Șercaia, la Sud cu al comunei Ohaba, la Est cu al Perșanilor, iar la Vest cu al comunei Toderița.

Râul Valea Șincii împarte Vadul în două părți: în stânga se află o parte mică din vatra satului, iar pe dreapta se află partea cea mai mare, cu patru străzi paralele și drepte.

Casele locuitorilor - în număr de trei sute trei - se înșiră frumos, la linie și sunt toate clădite din piatră și cărămidă și acoperite cu țiglă.

Locuitorii comunei sunt toți Români, de confesiune greco-cat. Numărul total al sufletelor existente în comună - după ultimul recensământ din 1930 - este de 1244, îndepărtați din comună sunt 261 persoane. Total general: 1505 de suflete.

Comuna este accesibilă comunicației, având șosea județeană bine întreținută și în imediata apropiere a comunei, stațiune de cale ferată, încă din anii 1906-1907.

Privitor la originea și întemeierea comunei Vad, se știu următoarele: În veacul al XII-lea a existat în hotarul comunei - înspre Toderița - depărtare de 3 km., în regiunea numită Braniștea Urășii, după părăiașul ce isvorește în apropiere de pădurea «Dumbrava», un sat cu numele *Săliște*. În veacul al XVI-lea locuitorii de pe vremuri ai Săliștei, s'au așezat pe malurile riului, ce curge prin comună, fie că acolo

n'aveau apă suficientă, fie că erau prea de marginea hotarului de către Vest.

Date istorice certe găsim următoarele: *Borcea și Calianu* capătă donație - la 1417 - dela Mircea, Domnul Țării Românești, *Vadul Șercăii și satul Uriște*. (Alătur copia actului de donație).

Din aceste familii s'au format apoi locuitorii comunei de mai târziu, la cari s'au adăugat și alte familii venite de pe «Ardeal» și din alte părți, atrase aici de graniță, ca să devină «oameni liberi». De pe «Ardeal» a venit de exemplu familia Damian. Familia Strâmbu a venit din Șinca Veche, de pe «Strâmba», moșia nemeșului Neagu.

La multe din familiile boerești, numele generic a dispărut cu totul și în locul lui a rămas numai calificativul de Boeriu sau Popa, dela preot-popă, iar mai târziu numai Popa.

Aproape toate sunt astăzi familii de țărani, mai mult sau mai puțin înstărite, după «gloata» pe care au avut-o și după necazurile, prin care a trecut în decursul vremurilor.

Din rândul lor au eșit mulți oameni de ispravă, conducători de oști, ori cărturari, ceea ce se vede din corpul monografiei de față.

Din Calianu se trage generalul austriac Caliani, care s'a remarcat în revoluția din 1848.

Comuna Vad, este comuna vechilor «boeri» rămași până în prezent tot boeri, azi «boeri țărari», mai mult cu documente, decât cu moșii. Moșiile s'au fărâmițat în decursul vremurilor între moștenitori.

Moșiile acestor boeri, foste proprietatea grofului Nallaczy au fost dăruite de Maria Terezia și Iosif II., cari au declarat pe locuitorii de pe domeniile împărătești «oameni liberi» și stăpânitori ai pământului, obligându-i în schimb să apere hotarele țării. Aceștia sunt «grănicerii» cărora le mai zic și azi «boeri».

Pe vremea aceea, mai era și o altă clasă, a iobagilor-zileri sau «jeleri» cari trăiau pe pământurile celor dintâi. Legea de împrumut de după 1848 a schimbat condițiile de trai și pentru iobagi. Legea aceasta a introdus proprietatea individuală, precum și pășune în devălmășie. Acestora le zic «neboeri».

Cu timpul «boierii» și «neboerii» s'au contopit.

Tot în urma legii de împrăștiere de după 1848, s'au schimbat și unele «obiceiuri ale pământului», ca de ex. Acela care este însurat băgat la cineva, să nu-și mai schimbe numele după proprietatea în care a intrat, cum a fost până la 1848, ci proprietatea să-și schimbe numele după noul stăpân. După această lege un Borcea, căsătorit – băgat la Mărginean, tot Borcea rămâne, nu-și schimbă numele în Mărginean, cum se întâmpla înainte de 1848.

Alt obicei, care s'a schimbat tot în urma acestei legi, a fost următorul: Capii de familie erau siliți, ca numai moștenitorilor lor de sex bărbătesc să le lase proprietatea familiei. În caz că un cap de familie nu avea moștenitor de sex bărbătesc, era silit, ca să-și ia în adopțiune un fecior de al fratelui său, sau din familia cea mai apropiată ca rubedenie și cu acelaș nume de familie, și să-i lase lui proprietatea familiară, iar pe fetele sale proprii să le «mărite» pe moșia altuia. De atunci a rămas vorba: «Las' că te mărit eu!» Adopțiunea se întâmpla, pentru ca proprietatea familiară să nu-și schimbe numele boieresc sau să se fărâmițeze.

Locuitorii comunei se ocupă cu agricultura și creșterea vitelor.

Soarta materială a locuitorilor este mijlocie. Cel mai bogat om din sat are 40–45 jug. pământ arabil și fânețe. Majoritatea locuitorilor stăpânesc în mijlociu între 6–12 jug., pe lângă cari mai muncesc în arendă și «în parte» din proprietatea celor îndepărtați din comună, mai cu seamă.

Solul în genere este sărac, ca la toate comunele de sub munte, și ca să producă ceva, trebuie gunoit și muncit din greu, fiind pietros și lutos. Este clasat chiar de comisia de impuneri regiunea II. dela clasele 3–8. Ca să poată fi lucrat sunt necesare vite bune. Se lucrează cu cai, boi, vaci și bivoli. Ca să poată fi gunoit sunt necesare vite multe. Din lipsă de nutreț, sătenii sunt nevoiți a se îngriji de nutreț artificial: coșitură, trifoiu, lucernă și napi. Acest lucru face să scadă și mai tare lotul fiecăruia, pentru cultura cerealelor, etc.

Suprafața totală de arătură a hotarului este de 2676,5 jug., grădini 34,5 jug., fânețe 992 jug., pășune 621 jug., pădure 91,5 jug. și terenuri neproductive 128 jug.

Pe platourile din jurul comunei se înălțau – pe vremuri – păduri seculare de stejari și mestecăn, în locul cărora,

după ce au fost tăiate, sau pregătit terenuri pentru agricultură. Unele părți de hotar, și azi, se numesc: «Pădure'n jos», «Roghina deasă» etc. «Fața Măgurii» și «Măgura lui Ceur» și azi, mai este pădure de mestecăn, iar în alvia râului se găsesc an de an trunchiuri de stejari descoperiți de apă. Dovadă că râul cândva avea drum printre stejarii, pe cari furia valurilor i-a doborât și îngropat în pământ. Astăzi îi găsești aproape pietrificați.

O parte neînsemnată de locuitori, pe lângă economie, se mai ocupă și cu vre-o meserie, ca de ex. croitori: Gheorghe Cosma, Arsene Boldiș, Ion Cociș; pantofarii: Iacob Morariu, Emil Cosgarea; tâmplari: Gheorghe P. Urian, Achim Bârsan; rotari: Iuliu Crișan; fierăria, ca în toate satele noastre, se practică de către neo-Români, la noi de Alexandru Buciumean și Gheorghe Perșinariu.

Alți locuitori ca: Victor Urian, Ion Mocan și Aurel Tunsoiu, au ajuns prin hărnicie și pricepere, cantonieri la C. F. R. Tinerimea în special lucrează la C. F. R.

Locuitorii duc la Făgăraș, surplusul muncii lor, spre desfacere, ca: ovăs, porumb, grâu și cartofi. În special cartofii și ovăsul sunt aici de o calitate superioară. În schimb, dela oraș se cumpără tot felul de articole pentru îmbrăcăminte și unelte de agricultură, etc.

Pasările de curte și ouăle, încă sunt un izvor de venit pentru sătenii noștri. «Negustoresele» noastre, zilnic la adună, iar Vinerea le duc la Brașov, Sinaia, sau chiar București, unde câștigă bine.

Isvoarele de venite ale populației fiind exclusiv cele provenite din agricultură și creșterea vitelor și neputând îndești nevoile populației, o parte a locuitorilor comunei – peste 80 persoane au emigrat în America, unii dintre ei ajungând chiar acolo la stare înfloritoare, de ex. Alexandru Morariu, Nicolae Popa, Iacob Damian, frații Dănețiu, Victor Cosgarea etc. Nicolae T. Cucu prin silință și istețime a ajuns notar public. Un alt număr însemnat – populație flotantă – a luat drumul Bucureștilor, unde ca oameni de serviciu, portari, ușieri și încasatori la bănci etc. au ajuns foarte apreciați, grație școalei pe care au cercetat-o în comună. Intre aceștia amintim pe: Samoilă Cosma, Toma Cocișiu, Valeriu Cosgarea, Ion Poșta, Ion Băcilă, etc.

Atât Americanii cât și cei din București, cu prisosul muncii lor clădesc încontinuu case și depedințe noi, cari au înfrumusețat comuna și dau aspectul actual al comunei. Pe lângă că și-au întemeiat gospodării frumoase în comună, au ajutat și cu bani pe cei de acasă și în special cei necăsătoriți și-au ajutat părinții și le-au dat posibilitatea ca să trimită la învățătură pe frații lor. Intotdeauna au contribuit bucuros pentru ajutorarea așezămintelor culturale din comună. Americanii, după războiu, au colectat bani pentru procurarea a două clopote, iar în anii din urmă au trimis peste 80 mii Lei pentru repararea bisericii.

La starea înfloritoare a unor locuitori, încă din timpurile trecute, au mai contribuit și cele 4 mori din comună: Prima, situată în partea de Miază-zi a satului, este proprietatea lui: Tămaș Boeriu, Vichente Dănețiu, Iacob Borcea, Iacob Morariu (căsătorit în Ohaba) și Ana Iacob Morariu; a doua care are și joagăr, este chiar în mijlocul satului și este proprietatea d. Tămaș Pop; a treia, în partea de Miază-noapte a satului, a fost proprietatea moștenitorilor lui Irodion Boeriu, fost cassier la «Unirea», astăzi cumpărată de Ion Constantin din Șercaia; a patra, situată în imediata apropiere de cea din urmă, s'a nimicit mai de mult, cu totul.

Locuitorii comunei Vad, în comparație cu alte comune vecine, sunt cumpătați la beatură. În localitate se găsesc trei prăvălii; două cu brevet de cârciumă. Aceste sunt proprietatea comunei. Brevetele lor sunt deținute de Cooperativa de consum și d. Victor Pop comerciant, cari plătesc anual arenda statorită prin licitație. Prăvălia fără brevet de cârciumă este proprietatea văd. Victoria Gh. Petrașcu din Toderița.

În comuna Vad, întodeauna a existat o singură biserică. Pe vremuri a fost o biserică de lemn, acoperită cu paie; în locul ei s'a ridicat alta, pe la finea veacului al XVIII., din piatră și cărămidă, acoperită cu țiglă. Înmulțindu-se populația, biserica aceasta s'a dovedit neîncăpătoare și între anii 1874-1877 s'a clădit biserica actuală, care în decursul timpului s'a mai reparat; pe la 1927 s'a și zugrăvit.

În turnul bisericii se păstrează și azi un clopot donat de împăratul Iosif II. cu inscripția anului 1771, iar un altul donat de Maria Terezia (la 1778) a fost luat de armata ungurească în 1916.

Preotul parohiei este Dl Ioan Onița, născut în Sâncel Jud. Târnava-Mică, la 3 Iunie 1905, absolvent al liceului și a Academiei teologice din Blaj.

Părintele Onița, în administrarea averii bisericești, este ajutat de un comitet compus din: Tămaș Pop curator rațional, Tămaș Boeriu, curator II. Octavian Pop, Gheorghe Urs, Nicolae Milea, Ion Cosgarea, No 9, Ion Lungu, Gheorghe N. Strâmbu, și Gheorghe Dănețiu. Cantorul bisericii este Gheorghe Urian, iar crâșnic-clopotar, Nicolae Răchieru.

Averea bisericii (eclezia) în urma reformei agrare s'a întregit la 32 jug. Tot astfel și sesiunea ce se compete contorului, a fost întregită la cât prevede legea.

Instituțiile culturale sunt:

Școala de copii mici, cu o populație anuală de 40 - 60 elevi. Conducătoarea școlii este d-na Lavina Corneliu Pop.

Școala primară de stat, cu trei puteri didactice și cu o populație anuală 150-170 elevi. Corpul didactic se compune din: Corneliu Pop dir. școlar, Gheorghe Strâmbu și Lucreția Albu n. Cosma învățători, a căror biografie se va vedea mai la vale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Societatea tinerimei române - cu 24 membri activi, - în anul 1933 - și 97 membri fondatori - a luat ființă în anul 1922. Azi dispunem de 77.155 Lei Tot această societate administrează și «Fondul Monumentului Eroilor din Vad» de 52.932 Lei și «Fondul Casei Naționale Dr. Agustin Bunea» de 46.546 Lei. Președintele acestei societăți este d. Corneliu Pop. ajutat de următorul comitet: Gheorghe Strâmbu inv., secretar, Iosif Dănețiu vătav, Ioan Damian casier, Ilie Moldovan controlor, Octavian Dănețiu și Ion Păsărariu stegari. Irodion Cosgarea membru de încredere.

Ar mai fi de amintit «Societatea tinerimii intelectuale», care funcționează numai în timpul vacanței de vară. Președinte: Alexandru Pop lic. în litere.

Apoi «Societatea femeilor române gr. cat. din Vad», înființată în 1930, de Părintele Ion Onița.

Institutele de credit și economii etc. din comună sunt:

Banca «Unirea», institut de credit și economii înființată la 1895, cu capital de depuneri de 10.000.000 Lei, cu următorul consiliu de administrație: Tămaș Boeriu No. 296, fost primar, președinte., Corneliu Pop dir. școlar, vice președinte.

Gheorghe Urs notar în pensie; Nicolae Boeriu înv. în pens. Coriolan Strâmbu înv., Tămaș Pop jun. funcționar, Gheorghe Strâmbu No. 163. Arsene Mărginean și Ion Boeriu No. 171.

Comitetul de censori se compune din: Sofron Cosgarea, Nicolae N. Cosma, Ion Cosgarea No. 9, Nicolae Vornica sen. și Simion Roman-Ohaba.

Funcționarii institutului sunt; Tămaș Pop contabil, din 1901 și Nicolae Milea cassier, din 1920.

Banca populară «Economia» înființată în 1910, de asemenea cu un capital și depuneri de 10.000.000 Lei, cu următorul consiliu de administrație: Octavian Pop, dir. școlar în pens., Ilie Boeriu funcționar, președinte, Victor Pop, comerciant, vice-președinte, Nicolae Vornica No. 200, Simion Strâmbu, Ion Moldovan, Mașteiu Boldiș, Ion Cosgarea No. 146 și Gheorghe Cosgarea No. 141.

Comitetul de censori: Gheorghe I. Cosgarea, Ion T. Coțiu și Gheorghe Gh. Boeriu.

Funcționarii sunt: Octavian Pop, contabil și Nicolae Popa cassieri.

Cooperativa de consum și valorizare «Vădeana» cu un număr însemnat de membri și în continuă dezvoltare, are următorul consiliu de administrație; Octavian Pop, Gheorghe Vulvară, președinte, Corneliu Pop, vice-președinte, Ion Lungu, Iacob Morariu, Iosif Strâmbu, Sofron Cosgarea, Tiberiu Langa, și Arseniu Boldiș.

Comitetul de cenzori se compune din: Nicolae S. Boeriu, Ion Florea-Oltean și Nicolae Vulcan.

Funcționarii sunt: Nicolae Bârsan contabil, Aurel Boeriu cassier.

Vânzător: Emil Boeriu.

Institutele financiare au contribuit și ele la dezvoltarea comunei, pentru că creditul obținut în marea majoritate a cazurilor, a fost folosit în mod util: pentru construcții, completarea inventarului agricol, a stocului de vite, întreținerea copiilor la învățătură, etc. Astăzi băncile o duc foarte rău din cauza crizei financiare, a legii conversiunii și a celorlalte legi în legătură cu aceasta.

Portul locuitorilor, mai demult, a fost la bărbați: cămașă de pânză de fuior, cioareci de pânură albă, pieptar, scurteică de pânură neagră sau vânăță, zeiche (un fel de țundră neagră

până la genunchi) și sarica din lână de oaie țigae, căciulă neagră de miel, pălărie rotundă de lână – cu bentiță albă cu negru și dinainte cu ciucure, opinci legate cu nojițe din păr de cal și cisme din piele de vițel.

La femei: cămașă de fuior, la cele mai cu stare, de bumbac, cu poale de fuior, la mâneci cu pumnișori și bentițe, la cele mai tinere cu cusături și fluturi. Peste cămașă crătinte, mai târziu «androace», apoi pieptărușe, zeiche și «bobou». Pe cap purtau căiță și pomeselnec. Fetele cu cărpe legate înapoi, în picioare, opinci și cisme de Brașov.

Copiii cu ciorecei, și aceștia numai dela genunchi în jos.

Astăzi portul e astfel: Bărbații poartă cămașă de giolgiu, cioareci – tineretul pantaloni bufanți, – scurteică neagră din postav, în loc de pieptar «laibăr», în loc de zeiche și sarică, palton, în picioare ghete și cisme de box. Pe cap căciuli de astrahan; vara, pălării de stofă și de paie.

Femeile s'au modernizat mai tare. Ele poartă cămăși de giolgiu, pe mâneci cu cusături cu motive românești. Rochii cu fiodori, cele mai tinere cu rochii plisate, iar în picioare poartă ghete, pantofi sau sandale; iarna cu galoși sau șoșoni. Pe față dau cu pudră și roșu.

Portul de azi costă mai mult ca cel vechiu. Luxul a progresat mult și în comuna noastră. Totuși în Dumineci și în sărbători, tot cioarecii și pieptarele – portul național – fac fala sătenilor noștri, iar femeile, tot cu motive românești își împodobesc cămășile.

Alimentația populației în timpul prezent este destul de rațională și hrănitoare. În toate anotimpurile anului, principalul nutremânt îl formează laptele, ouăle, untura (unsoarea, slănina) varza, fasolea. În timpul de vară se nutresc cu zarzavaturi, cultivându-le fiecare în grădina proprie, sau chiar în câmp. Cartoful încă este un aliment principal.

În general înainte de Crăciun, și cel mai nevoiaș om își taie un porc, ca să aibă peste iarnă carne și peste vară untură. În comună se găsesc doi măcelarii: Ion Borcea și Gheorghe Gavrilă, cari deservesc trebuințele locuitorilor, iarna tăind vite mari, primăvara și în restul anotimpurilor, viței, miei, oi și porci.

În comparație cu trecutul, respective cu timpurile dinainte de războiu, populația se hrănește azi, incomparabil mai bine, ceea ce se și observă, atât la adulți cât și la copii.

Din fire, Vădenii sunt buni și omenoși. Procese sunt puține între ei și toate aproape numai cu caracter de revendicare a dreptului de proprietate.

Patriotismul Vădenilor s'a accentuat în toate timpurile. Cetățeni conștienți de datoriile lor și-au făcut pe deplin datoria față de țară, fapt care s'a arătat mai ales în războiul mondial. Din Vad au rămas jertfe pe toate câmpurile de bătaie următorii :

Sofron S. Boeriu n. 1895, necăs., din reg. 31 inf. † 1916, Bucovina; Ion Gh. Cosgarea n. 1895, necăs., din reg. 23 honv. † 1916, Galiția; Ion I. Dănețiu n. 1895, necăs. din reg. 31 inf. † 1916, Bucovina; Achim I. Păsărariu n. 1895, necăs., din reg. 31 inf. † 1916, Vad (rănit); Iacob S. Boeriu n. 1893, necăs., din reg. 31 inf. † 1915, Galiția; Ion Gh. Popa n. - căs-fără copii din reg. 31 inf. † 1914, Galiția; Ioan N. Strâmbu n. - căs., cu 4 copii din reg. 23 honv. † 1916 Italia; Simion N. Urian n. - căs., fără copii 23 honv. † 1914 Galiția; Carol Iosif Strâmbul n. 1885 căs., 1 copil din reg. 31 inf. † 1914, Galiția; Valeriu I. Bolog n. 1897 necăs., din reg. 31 inf. † 1917 Italia; Gheorghe Iac. Oltean... căs. 2 copii... † 1916 Italia; Gheorghe Ios. Borcea n. 1892 căs. 1 copil din reg. 31 inf. † 1915 Galiția; Nicolae I. Urian n. 1895 necăs. din reg. 31 inf. † 1915 Polonia; Augustin I. Cosgarea n. 1893 necăs. din reg. 31 inf. † 1917 Italia; Mitrofan Cosgarea n. 1877 necăs. din reg. 23 honv. † 1915 Galiția; Valeriu T. Cocișiu n. 1900 necăs., † 1917 Moldova; Iacob Iac. Vulcan n. 1892 necăs. din reg. 31 Inf. † 1915 Serbia; Ioan* Moisi. Gavrilă n. 1876 căs. 1 copil din reg. 23 honv. † 1915 Galiția; Gheorghe Gh. Moldovan n. 1886 căs. fără copii din reg. 31 inf. † 1915 Polonia; Samuilă Iminovici n. 1878 căs. 1 copil din reg. 23 honv. † 1916 Galiția; Ioan Gh. Vulvară căs. 2 copii din reg. 2 inf. † 1915 Galiția; Iacob Iac. Ghircoiaș n. 1889 căs. 1 copil din reg. 31 Inf. † 1915 Galiția; Ioan I. Vornica n. 1889 căs. 1 copil din reg. 6 Mih. Vit. † 1917 Mărășești; Gheorghe Gh. Popa necăs. † 1917 Mărășești; Ioan Lazar Morariu căs. fără copii Pioneri † 1916 Galiția; Ioan Ștefan Bolog necăs. din reg. 31 Inf. † 1917 Italia; Victor Gh. Lungu căs. 1 copil din reg. 31 inf. † 1914 Polonia; Ioan Gh. Cosgarea; Toma N. Popa necăs. † 1917 Franța; Ioan Gh. Boldiș necăs. † America.

Au decedat acasă din cauza rănilor primite în războiu :

Rovin Urian n. 1887 căs. 8 copii † 1928 Vad; Simion Cosgarea căs. 2 copii † 1921 Sib.; Gheorghe P. Munteanu căs. 2 copii †; Ioan Iac. Popa necăs. †; Valeriu Marian n. 1897 căs. 1 copil †.

Au fost împușcați de Unguri :

Maria Morariu născ. Cosgarea † 1916 Azuga; Iosif Iosif Strâmbu căs. cu 4 copii † 1916 Șercaia.

Au murit în refugiu în Moldova :

Nicolae Strâmbu căs. cu 5 copii † 1916; Gheorghe I. Morariu căs. 1 copil † 1916.

Au fost maltratați de Unguri :

Iosif Pășărariu, Maria T. Pop născ. Borcea, Gheorghe Popa sen., Achim Boeriu, Vichente Dănețiu, Gheorghe Urian 330 și Ambrosie Pășărariu.

Au fost voluntari în războiul pentru întregirea neamului ;

Ștefan Boeriu căpitan Rusia; Dr. Ioan Bârsan căpitan România; Dr. Emil Boeriu locot. Rusia; Corneliu Pop 1897 locot. Italia; Iacob Boeriu subloc. Rusia; Gheorghe Gh. Cosgarea 1886 sergent Rusia; Ioan Gh. Urian 1895 serget Italia; Valeriu V. Vornica 1890 caporal Rusia; Nicolae Vulcan 1895 caporal Italia; Gheorghe Ios. Strâmbul 1897 caporal Italia; Nicolae Borcea 1895 caporal Rusia; Ioan I. Florea Oltean 1878 soldat Italia; Nicolae Bârsan 1897 soldat Rusia; Nicolae N. Cosma 1876 soldat Rusia; Andreiu Oltean 1897 soldat Rusia; Ștefan Oltean 1886 soldat Rusia; Gheorghe Bârsan Popa 1885 soldat Rusia; Achim Macaveiu 1884 soldat Rusia; Ioan I. Oltean 1890 soldat Rusia; Ioan Ios. Oltean 1893 Rusia; Emil Cosgarea 1899 Italia; Nicolae N. Oltean soldat Italia; Gheorghe A. Posta 1897 soldat Italia; Ioan M. Mocanu 1893 soldat Rusia; Gheorghe N. Urian 1892 soldat Italia; Ioan N. Boeriu 1889 soldat Italia; Nicolae N. Albu; Valeriu Cosgarea; Augustin Cosgarea.

Decedați.

Ștefan Strâmbu sergent Rusia; Valeriu Cocișiu caporal România; Samoilă Urian locot. Siberia.

In garda națională au luat parte :

Gheorghe Vișia, Nicolae Milea, Emil Urian, Emil Mărginean, Victor Urian, Gheorghe Moldovan, Ștefan Moldovan, Valeriu Boldiș, Ioan Iac. Urian, Gheorghe Raica, Alexandru Damian, Nicolae Damian, Nicolae Boeriu, Victor Cosgarea, Valeriu Boeriu, Valeriu Raica, Iacob Rotariu, Gheorghe Strâmbu, Nicolae Strâmbu, Gheorghe Popa, Ștefan Rom. Raica.

Șeful gardiștilor din jur a fost Dl. căpitan Ștefan Boeriu Vad.

Invalizi de războiu sunt :

Dr. Ioan Bârsan, căpitan, Victor Dănețiu, Gheorghe N. Dănețiu, Gheorghe I. Dănețiu, Nicolae Oltean, Iosif Vulvară, și Iosif Boeriu.

Astăzi, comuna este condusă de un comitet ales în alegerile comunale din 13 Decembrie 1932. Acest comitet se compune din Dnii: Octavian Pop, Ioan Oniga, Corneliu Pop, Nicolae Milea, Gheorghe Gh. Cosgarea, Gheorghe Mărginean, Ioan Lungu, Ioan Raica, Nicolae Strâmbu și Nicolae S. Boeriu.

Primăria actuală se compune din: D-nul Nicolae Lăzăriciu, notar, Valeriu Vornica, primar, Ioan Raica, ajutor primar, Gheorghe Gh. Cosgarea și Gheorghe Mărginean, membrii în delegația permanentă, Octavian Pop, Corneliu Pop și Nicolae Milea, membrii în comisiunea de verificare.

Casierul comunal este Gheorghe Gh. Popa No. 128.

Om de serviciu; Victor Lungu.

Serviciul de pază al comunei, noaptea, deocamdată îl fac sătenii pe rândul satului.

Notarii comunei noastre, cari s'au perindat în decursul vremilor, sunt următorii:

Iacob Mărginean notar comunal peste Vad, Bucium, Toderița și Mândra, dela 1840-1884, născut în Vad și absolvent al școlii primare din Vad și Ohaba.

Iacob Morariu, notar în Vad dela 1852-1895, absolvent al școlii primare din Vad și Ohaba și al școlii comerciale superioare din Brașov.

Mateiu Folea, notar în Vad din 1896 până la 1898, născut în Streza Cârțișoară și decedat în 1918, refugiat în Horoscaia.

Gheorghe Urs din 1898-1927, născut în Șinca veche la 1867, absolvent al școlii primare din Ohaba și al școlii civile din Făgăraș, azi pensionar. A fost membru fondator al băncii «Unirea» și mult timp președintele ei, membru în eforia bisericască. Unul dintre primii proprietari din comună, a luat parte la toate actele comunei din ultimele trei decenii încoace. În decursul războiului a fost refugiat în Moldova, împreună cu întreaga sa familie.

Grigore Păltinean a servit ca notar în comuna noastră din 1917-1918, timp cât Dl. Urs a fost refugiat. Este de loc din Țânțari.

Traian Pop, notar din 1927-1929, născut în Vad la 1903, absolvent a 6 clase de liceu din Blaj și diplomat al școlii de notari din Făgăraș. A funcționat ca notar în Șercăița, Vad și Olteț.

Carol Kauffman, din Cincșor, notar în Vad din 1929-1932, absolvent de liceu și diplomat al școlii de notari din Făgăraș.

Nicolae Lăzăriciu, notar în comuna Vad din 1932, și actual. S'a născut în Porumbacul de sus, la 1907, bacalaureat al «Liceului Gh. Lazăr din Sibiu», cu diplomă dela școala de notari din Făgăraș.

Comuna pentru înmulțirea pomilor dispune, de o grădină de pomi (pepinieră) anume. Conducătorul acestei grădinii este Dl. Corneliu Pop. Produce anual circa 800-1000 lei, venit comunei, pe lângă aprovizionarea locuitorilor cu pomi.

Serviciul sanitar comunal se compune din: Dr. Eugen Bolfa medic de circumscripție, Dna Maria Boeriu, soră de ocrotire, Carolina Gavrila, moașă, Achim Vornica, inspector de morți și Gheorghe Boeriu, inspector de tăiere.

În urma reformei agrare, comuna a fost împroprietărită cu pădurea Priboiaia, în mărime de 350 jugăre, - prea puțină în raport cu populația comunei.

Prin această reformă, comunei noastre i s'a făcut o nedreptate, fiind declarată comună de șes, în urma căreia s'a

statorit 3 jugăre de cap de familie și nici din acest drept nu ni s'a dat decât cu o lipsă de 200 jug.

Alte comune, ca Ohaba, Șinca Veche, Perșani, cu aceleași referințe ca și comuna Vad, au fost declarate comune de deal și li s'a statorit și atribuit – în această calitate – câte șapte jugăre de cap de familie. Pentru susnumitele comune păduritul formează un izvor însemnat de venit, pe lângă cel provenit din agricultură. Vădeanul, care nu vinde nici un stânjîn de lemne la an, este silit a apuca drumul Bucureștiului pentru a putea face față necazurilor.

Comuna, afară de Priboaia, mai are pădurea Trestioara în hotarul comunei Șinca nouă – prea departe ca locuitorii comunei să se poată folosi de ea.

Famiile: Strâmbu, Borcea, Pop, Cosgarea și Boeriu dețin Composesoratul «Fața Strâmbei», Președinte; Gheorghe Gh. Cosgarea.

Familia Strâmbu mai are în posesiune «Cucutișul» partea cuvenită lor din pădurea Șinca Veche, de unde au făcut ei parte cândva, Președinte: Simion Strâmbu.

«Dumbrava» nu este luată ca pădure propriu zisă, ci ca fânaș. Are și un comitet de administrație și care se îngrijește de paza ei. Președinte: Gheorghe Urian:

Locuitorii comunei Vad, cu toate că producția solului este mediocră și pădurea este insuficientă, chiar și pentru trebuințele lor, prin cruțare și hărnicie înaintează pe zi ce merge. Sunt dornici de cultură, dovadă instituțiunile din comună, numărul însemnat de oameni învățați ce a dat din vremiile vechi neamului și cu deosebire numărul covârșitor de mare al tinerimei, ce a urmat și urmează la diferite școli și meserii, așa încât comuna Vad, se poate înșira între primele comune din Județul Făgăraș, atât în ceea ce privește numărul cărturarilor ce a dat națiunei, cât și al aspectului actual al comunei.

II.

Monografia școlii primare de Stat din Vad.

Primele începuturi de școală au fost modeste.

La început era biserica și biserica era școala. După cum a fost biserica, așa a fost și școala. Preotul era și învățător, ori dacă nu era preotul, cantorul. Învătau și ei ce știau, cum puteau și pe cine puteau. Se înțelege că prea multă carte nu știau preoții vechi. Toată învățătura se reducea la scriere, citire și rânduiala slujbei.

Umplerea golului învățătorilor de prin sate și a preoțiilor până ce au început a eși absolvenți de seminarii și învățători calificați, s'a făcut prin anumite examene, stabilite printr'un regulament, în 1755.

Mai târziu pe la 1784 se încep primele începuturi modeste de «Preparandii!», cursuri de câte 6 săptămâni.

Iau apoi ființă «Institutele Pedagogice» la început cu câte un an, apoi cu doi, trei, iar mai la urmă cu patru (1907). Acestea între anii 1853-1907. După 1907, candidații trebuiau să aibă la bază patru clase secundare.

Dela Unire încoace, unificându-ne pe toată linia, ne-am adaptat sistemului de «Școala Normală», când cu 6, când cu 7 ani.

Învățământul în general, se face după legi, regulamente, programe, și orare bine pregătite și cu scop determinat, după cele mai noi principii pedagogice.

În Țara Făgărașului, paralel cu activitatea bisericilor în deschiderea școlilor s'au deschis «Școlile Grănițerești», de către Regimentele de graniță, înființate de Maria Terezia la anul 1762.

Școala grănițerească avea scopul de a deprinde populația cu viața militară și a luat ființă pe lângă fiecare companie, câte una. Compania II-a, de care se ținea și Vadul - împreună cu comunele Șinca Veche, Bucium și Ohaba - avea școala în Ohaba. Școlile acestea de companie se numeau școli «Centrale» și erau susținute de comunele cari compuneau compania.

Primii anii de școală, se făcea în fiecare comună la școlile confesionale, clasele superioare însă, la școala «grănițarească». Aci se primeau un număr de școlari, în raport cu raportul cel dedeau comunele pentru susținerea școlii. Acest raport îl fixa autoritatea militară de graniță. Școlile grănițarești erau un soi de școli primare de elită, și cu învățători aleși, conform «Normativului» aprobat de centrul grănițareșc.

Se învăța în limba germană.

Din aceste școli se alegeau elemente nu numai pentru grade inferioare ci și pentru școli mai înalte din cari eșiau apoi ofițeri vrednici.

Mulți învățători – cantori, dela finea secolului al 18-lea și începutul celui al XIX-lea, au rămas numai cu învățătura căpătată la aceste școli grănițarești.

Școala imediat mai înaltă era la Orlat – sediul regimentului prim de graniță. Aci urmau toți cei ce doreau să învețe mai departe.

Regimentul I. de graniță s'a desființat la 1851, iar «Fondul de Montură» a luat numele de «Fondul Scolastic» al foștilor grănițeri din reg. român I. «Acest fond a fost destinat exclusiv pentru ridicarea și susținerea școlilor și plata învățătorilor. Președintele fondului grănițareșc a fost multă vreme Baronul Urs de Mărgineni. El inspecta și lua parte la examen, încurajând și dojenind, după cum era cazul.

Școlile grănițarești erau considerate ca cele mai bune din împărăția Austro-Ungară.

Învățătorii cari s'au perindat în cursul timpurilor la școala noastră, au trecut prin toate gradele de școli arătate mai sus.

Limba de predare a fost întotdeauna cea românească. Paralel cu aceasta s'a predat și limba maghiară în era de maghiarizare (legea din 1867), însă numai în măsura cunoscută și de învățători, a acestei limbi streine de firea noastră. Mai intensiv, limba maghiară s'a predat din 1892.

Susținătorul școlii în timpurile vechi a fost comuna politică; Mai târziu comuna bisericească. Aceasta a ridicat localurile de școală, a prevăzut școala cu mobilierul necesar, materialul didactic și s'a îngrijit de curățenia și încălzitul saelor de învățământ, precum și de plata învățătorilor.

Plata învățătorilor se făcea prin «repartiție» și din «regale».

Repartiția se încasa greu, din care cauză învățătorul nu-și căpăta niciodată leafa întreagă, așa după cum era angajat.

Dascălii despre care se mai știe câte ceva (după spusele lui Nicolae Damian de 88 ani – născut 1845 – No. casei 282) sunt următorii:

Dela 1820-1846 Toader Damian, născut la 1783-1958 a fost cantor la biserica din Șercaia. Pentru dascălie a fost pregătit preotul de pe atunci. Metoda de învățământ era aceea a slovenirei: azi, buche, glagorie, etc. Materiile de învățământ au fost reduse la: scris, cetit, rugăciuni și cântările bisericești, Cărțile erau foarte tari, una servea la mai mulți băeți și erau scrise cu litere cirile. Acestea erau: Bucoavna, Ceaslovul și Psaltirea. Localul de școală a fost casa proprie (azi sub No. 210). Copiii de școală frecventau școala în raport de 50%. De registre școlare nu se pomenea. Inspectia școlară o făcea preotul. Leafă nu avea «Jupânul dascăl», fiind că era scutit de a lua arma și a face militărie pe timpul graniței. În port nu se deosebea de ceilalți oameni din sat. A servit școala vre'o 15 ani.

După el a urmat Iacob Cocîși (1793-1868) care de asemenea fusese cantor. A ținut școala în casa cu No. 296. A servit și el vre'o 15 ani, în aceleași condiții ca și antecesorul său.

Tot atfel a servit și *Gheorghe Raica (1807-1872)* Sub el s'a clădit prima școală din Vad – la anul 1845 cu 2 sale de învățământ. Una pentru «prunci» și una pentru fete. Școala a fost situată pe locul unde este astăzi școala, însă cu fața către Miază zi. A locuit în casa No. 86.

Dela 1846-1878. Dela această dată servește și *Isailă Damian (1820-1889)*, așa că școala acuma are două puteri didactice. Isailă Damian, pe lângă școala primară din Vad, a urmat și la școala grănițarească din Ohaba și Orlat, obținând diploma de «Nazional Lehrer». Știa germana la perfecție. A fost dascăl de prunci, iar Gheorghe Raica – cu care a servit împreună câțiva ani – a rămas la fete, Isailă Damian, pe lângă scris, cetit, și rugăciuni mai învăța pe copii și «Recunguri». Dela el se începe învățământul cu litere latine. Școala fiind ridicată de comună, era întreținută de aceasta cu lemne și se îngrijea de curățenie, precum și de plata învățătorilor. Dela Isailă Damian se începe ca și «Jupânii Dascăli» să aibă leafă. După 20 ani de serviciu – fără leafă – s'a început a fi plătit

cu 50 zloți pe an. În decursul anului a primit și un ajutor dela «Comitat» 200 zloți. Sub el a început și frecvența eleviilor a fi mai mare și mai regulată. A servit școala între ani 1846–1878. S'a pensionat cu 8 zloți pe lună,

După pensionarea lui Gheorghe Raica, a urmat *Manase Damian* (1856–1910) care de asemenea avea pregătirea la școlile grănițerești din Ohaba și Orlat. A servit câțiva ani împreună cu Isailă Damian, însă numai la fete. Era și cantor la biserică. A început cu leafa de 50 zloți anual și a terminat cu 100 zloți. Pensia 8 zloți la lună. A servit școala 20 ani, a locuit în casa dela No. 195.

Între anii 1878–1880 a urmat pentru timp mai scurt, : *Gheorghe Boeriu zis Fogoros* (1855–1878), care după un an de dascălie a emigrat în Dobrogea, unde a servit mult școala. Apoi *Tomas Pop și Arseniu Bunea*. Acesta avea pregătire de preot – Academia Teologică din Blaj. Născut la 1850 și decedat la 1928. A fost mult timp secretarul fondului grănițeresc din Sibiiu.

Tămaș Pop este încă în viață și îndeplinește funcția de contabil la banca «Unirea» din loc. S'a născut 1864, este unul dintre primii proprietari din comună: Proprietar de moară și de joagăr. A fost vice notar al cercului notarial din Vad din 1883–1898. Este prim curator bisericesc și în repetate rânduri membru în comitetul comunal, fie ca virilist, fie ca membru ales. A participat la toate actele comunei din ultimele 5 de cenii.

Între anii 1880–1899 a servit *Gheorghe Păsărariu*, absolvent al școlii normale din Blaj. Aceșta servește singur la școala elementară. Elevii claselor superioare urmau la școala grănițerească din Ohaba, care avea trei posturi și se bucura de un bun renume. Pensionându-se a trecut în București, unde a funcționat la fabrica de bere «Bragadiru». În anul 1892 se clădește edificiul nou școlar cu 2 sale și una cancelarie. de pe vremea lui Gh. Păsărariu ne-a rămas primele registre de școală : Ziar de prezență și Registrul de clasificățiuni, ambele făcute de învățători din coale de hârtie. A decedat la 1916 în București.

În anul 1899 postul al doilea se întărește cu *Gheorghe Cosma*. Născut la Vad la 1865, deasemenea absolvent de școală normală din Blaj. Acesta servește școala până în anul 1910,

când este pensionat forțat de Unguri, fiindcă nu preda cu destul succes limba maghiară în școală. Cauza de fapt însă a fost alta: naționalismul înfocat de care a dat dovadă d. Cosma în anul 1910, cu ocaziunea alegerii de deputat a lui Dr. Nicolae Șerban de Voila. Ungurii voind al pedepsi l-au pensionat înainte de vreme. În 1920 este reintregat și numit la școala primară din Șercaia, iar în 1921 își reocupă locul la școala noastră. D-sa a servit la clasele I și II., câștigându-și o dexteritate deosebită în predarea metodelui «Fonomimic» la clasa I. D. Inspector Stan – în Școala Poporană îl numește «O podoabă a învățământului», În era românească a figurat ca învățător grad. I. În lunga-i carieră de învățător a condus în continuu și în fiecare Duminică și sărbătoare corul bisericesc, împreună cu bunul său tovarăș D. Octavian Pop, care a urmat la școala noastră după pensionarea lui Gheorghe Păsărariu. Tot împreună cu D. Octavian Pop a luat parte la înființarea băncii populare «Economia», a cărui casier a fost până în ultimul timp, precum și a Cooperativei «Vădeana» în al cărui consiliu de administrație a figurat mult timp. S'a pensionat pe ziua de 1 Septembrie 1928.

După pensionarea lui Gh. Păsărariu în anul 1899 – așa după cum am arătat mai sus – urmează *D. Octavian Pop*, născut în Vad în 1877, absolvent al școlii primare din Vad și Ohaba a 4 clase de liceu și a școli normale de învățători din Blaj, pe atunci cu trei cursuri și un an de practică. D-sa a fost tot timpul cât a servit (1899–1931) directorul școlii. Cu numirea D-sale în Vad se termină frecventarea din Ohaba a Vădenilor.

A fost colaborator la «Foaia Scolastică» din Blaj și corespondent la «Vatra Școlară» de sub direcția prof. Dr. Șpan din Sibiiu. Pentru lucrări didactice de concurs a fost premiat în mai multe rânduri. A fost premiat deasemenea și pentru sporul dovedit în grădina de pomi. Tot timpul când a funcționat la școală a condus – împreună cu D. Cosma – corul bisericesc. În era românească a fost învățător gr. I.

În comună tot împreună cu D. Cosma a înființat în 1910, și conduce și azi banca populară «Economia» cu un capital de aproape 10 milioane lei. Tot dânsii au înființat și Cooperativa de Consum «Vădeana». Vadul a devenit astfel un centru important al Cooperației.

În 1917 a fost internat la Füleș, apoi mobilizat în Reg. 31 Inf. Zimon.

Cu ocaziunea împrăștiării a fost delegatul Ministerului de Agricultură în comisia de Ocol pentru expropriere - Șercaia (numit cu ordinul No. 155/1923 al Consilierului Agricol - Făgăraș și No. 1540/1923 al Casei Centrale a Cooperăției și Împrăștiării).

În urma activității școlare și extrașcolare a fost numit inspector școlar (în anul 1928), pentru activitatea extrașcolară și culturală în Jud. Făgăraș și Târnava Mică. În acest interval a fost suplinit de Dna Valeria Sasu învățătoare Șona, născută în Vad la 1908.

A fost decorat cu medalia de aur «Răsplata Munci Cl. I.» și dinstins cu «Gradația de Merit», în urma căruia i s'a sporit și leafa și și-a câștigat titlul de «Membru de onoare al învățământului», figurând de drept în comitetul școlar Județean.

Învățătorii din Județul Făgăraș recunoscându-i superioritatea culturală, încă din 1905-1918 l-a fost ales președinte al Reuniunii învățătorilor gr-cat. din Vicariatul Făgărașului, iar în 1919 vicepreședinte al Asociației generale a învățătorilor din Ardeal. Din 1921, în continuu, a fost ales președinte al Asociației învățătorilor din Județul Făgăraș, în care calitate numai fală le-a făcut. A mai fost ales în continuu președinte al subsecției învăț. Șercaia, precum și al cercului cultural Vad.

În comună, pentru activitatea D-sale desinteresată, atât pe teren cultural, cât și economico-financiar, este mult apreciat și stimat, Sătenii, în repatate, rânduri, l-au ales membru în consiliul comunal.

Tot cu ajutorul d-sale a luat ființă în comună: Școala de copii mici - care ființează și astăzi și școala de meserii, care după 6 ani de rodnică activitate, din cauza vitregiei timpurilor, a fost permutată la Viștea de jos.

A contribuit cu toată puterea ființei sale, la împrăștierea comunei cu pădurea «Priboiaia» și la câștigarea pe seama comunei a 3 târguri de țară - anuale, măbind astfel izvoarele de venit ale comunei. D-sa și astăzi este sufletul comunei.

În 1910, măbindu-se numărul elevilor de școală, se înființează postul III. Titulară a acestui post se alege de către Eforia Bisericească cu majoritate de voturi Dna. Olimpia Bo-

eriu, născ. Banciu în 1886 în Ungaria, Jud. Mureș și căsătorită cu *D. Gheorghe Boeriu*, profesor Timișoara și original din Vad, este absolvent a școlii normale din Sibiiu.

La școala noastră s'a distins mai ales cu lucrul de mână la fete, organizând anual adevărate expoziții, cu lucrările fetelor. A servit la școala noastră până în 1916, când s'a refugiat în Moldova. Reîntorcându-se, după războiu, n'a mai ocupat postul, ci studiind mai departe și-a câștigat titlul de profesoară la Iași, împreună cu soțul ei, iar astăzi este profesoară la liceul de fete din Timișoara, alături de soțul său la Gimnaziu Maghiar tot de acolo.

La sfârșitul acestui an *D. Gh. Cosma* se pensionează și în locul d-sale se alege *D. Nicolae Boeriu*, învățător în Copăcel, născut în Vad la 1878, care în 1911 își ocupă postul la școala noastră. D-sa este absolvent al școlii primare din Vad și Ohaba, a trei clase de liceu, și a școlii normale din Blaj cu trei cursuri și un an de practică. A servit în calitate de învăț. gr. I. până în 1 Septemvrie 1930, când s'a pensionat.

În 1913 se mărește edificiul școlar prin clădirea sălii a treia spațioasă, ca să servească și ca sală festivă pentru diferite manifestări culturale.

În 1914, începându-se războiul mondial, și învățătorii noștri sunt mobilizați. Primul care părăsește școala este *Dl Nicolae Boeriu*, la 2 Aug. 1914. Apoi *Dl Octavian Pop* în 1916 iar *D-na Olimpia Boeriu*, la această dată se refugiază în Moldova.

Anul 1917, găsește școala noastră fără nici un învățător. Revizorul școlar de pe atunci, găsește nimerit a trimite aici, în locul al lor trei puteri didactice titulare, pe tinăra *D-șoară Otilia Catona* din Șercaia, absolventă a un curs s'au două de școală normală. Face și ea ce poate, cu atâta spuză de copii și divizați pe atâtea clase. Astăzi este profesoară la școala medie Făgăraș.

La 1 Sept. 1917, se întoarce la post *D-l Octavian Pop*, care este trimis la vatră de către comisia de revizuire, găsindu-l bolnav.

Tot singur servește și în anul 1918.

După terminarea războiului, demobilizându-se armata se întoarce la post și *d. Nicolae Boeriu*, iar postul al treilea este întregit - în mod provizoriu prin *D-l Gheorghe Cosma*

Dela această dată, întregindu-ni-se neamul, învățătorii scap

- pentru vecie - de urgisita limbă ungurească și de șicanele călăilor noștri și se începe o eră nouă, atât pentru școală, cât și pentru viața socială în general.

Pentru postul al treilea - 1920 - se publică concurs, la care competează tinărul *Corneliu Pop*, născut în Vad la 18 Iulie 1897, absolvent al școlii primare din Vad, a patru clase de liceu Făgăraș și a patru cursuri de școală normală din Blaj. D-sa și-a luat diploma în anul 1916, însă fiind mobilizat nu și-a putut ocupa post, până după terminarea războiului și a demobilizării din 1919. Anii D-sale în învățământ însă în urma legilor de după războiu, se recunosc dela data diplomei.

Activitatea D-sale în școală este cuprinsă în registrul de Proces verbal de pe lângă școala noastră.

D-sa a contribuit la înființarea și înzestrare școlii cu bibliotecă școlară, care astăzi dispune de un număr însemnat de cărți, cea mai mare parte din ele legate. Această bibliotecă a fost pusă întotdeauna sub îngrijirea D-sale. Tot astfel și Biblioteca poporală, care a luat ființă odată cu casa națională «Dr Augustin Bunea».

Tot la inițiativa D-sale a luat ființă «Muzeul școlar», care se compune din secția «Numismatică, Geologie», a «războiului» și «diferite», și a cărui custode este și astăzi. Despre muzeul școlii din Vad se amintește și în «Școala poporană» vol. I. de d. insp. Stan.

A contribuit - împreună cu colegii ceilalți - la înzestrarea școlii cu material didactic, cu hărți tablouri și aparate fizice; precum și la refacerea mobilierului școlar, care în urma războiului lipsea complet

Pentru complectarea cunoștințelor, a luat parte la:

Cursul de Agricultură, ținut la Cluj în vara anului 1920;

Cursul de Lucru manual, dela Sft. Gheorghe din 1923;

Cursul de perfecționare din Deva, anul 1928;

Cursul superior de apicultură, organizat de Camera de Agr. Făgăraș.

Pentru predarea cu succes, în școală, a Lucrului manual și pentru obiectele expuse la expozițiile școlare anuale județene a obținut:

Premii în bani:

In 1924 din partea onor. Minister al Instr. Lei 600.

» 1926 » » comit. școl. jud. Făgăraș » 200.

» 1927 » » » » » » » 400.

Pe lângă premii în bani, a mai primit «Diplome de recunoștință»; în anul 1925 și în anul 1926, din partea comitetului expoziției de pe lângă școalele primare din jud. Făgăraș.

A mai primit «Scrisori de mulțumire» din partea onor. Minister al Instr. publice, pentru activitatea școlară și pentru cea extra școlară – în anul 1926 cu ordinul No. 104.490/1926 și în 1928 cu ord. No. 44.956/1928.

În 1928 în urma numirii Dlui Octavian Pop de inspector școlar, d. Corneliu Pop a fost încredințat cu conducerea școlii în calitate de director suplinitor. În acest interval a condus agendele școlare în bună regulă și a aranjat – ca conducător al centrului cultural – 16 șezători culturale.

Cu data de 1 Oct. 1927 a fost numit Subrevizor școlar pentru organizarea și controlul atelierelor școlare și propaganda culturală în județul Făgăraș (ord. No. 162.211/1927). Cu această ocaziune «Învățământul Primar» No. 3/1928 organ oficial al Rev. școlar Făgăraș scrie următoarele:

«Anunțăm numirea de subrevizor de control pentru Lucrul manual și activitatea culturală, a d. Corneliu Pop, inv. dir. la școala primară din Vad. D. Corneliu Pop, pe lângă calitățile de bun învățator, mai posedă și un deosebit talent în predarea lucrului manual și în a conduce și organiza societăți culturale, despre cecece a dat destulă dovadă în activitatea desfășurată până acum.

Prin numirea D-sale s'a deschis drum la conducere și elementelor tinere destoinice, cecece poate servi spre îmbărbătare și altora, pentru a tinde tot mai mult către perfecționare în ale profesiunii noastre sublimе.

Această calitate a avut-o până la 1 Sept. 1928, când a fost revocat prin decizia onor. Minister No. 98.546/1928 împreună cu toți membrii personalului de control ai inv. primar detașați sau delegați în alte funcțiuni.

La 1 Nov. 1928 a fost numit din nou subrevizor, pentru controlul și organizarea atelierelor școlare de pe lângă școlile primare din jud. Făgăraș. La această numire, însă din motive financiare a renunțat, primindu-i-se demisia cu data de 1 Ian. 1929.

În urma pensionării d. Oct. Pop, la 1 Ian. 1931, D-sa este numit director al școlii noastre, iar la 19 Sept. 1931, ales – conform legii Iorga – de către inv. activi și pensionari și confir-

mat în această calitate prin decizia onor. Minist. cu No. 73.446/1932. În această funcțiune servește și astăzi.

Ca activitate extrașcolară d. C. Pop, a înființat la 13 Dec. 1922 «Societatea tinerimii române din Vad» a cărei președinte a fost ales încontinuu până astăzi, aranjând în cadrul acestei societăți în fiecare an serbări culturale și producțiuni teatrale.

D. C. Pop este și conducătorul grădinii comunale de pomi, începând din 1922. În acest interval a obținut, pentru munca și zelul depus în pomicultură, din partea Camerei de Agr. a jud. Făgăraș premii în bani – în anul 1927 Lei 500, iar în 1928 Lei 1000.

D-sa a contribuit în calitate de membru, în comitetul de construcție al școlii de arte și meserii din Vad, la ridicarea și înființarea acestei școli.

Este membru în consiliu de adm. al Cooperativei «Vădeana» din loc, propagând astfel ideile cooperatiste în popor.

Colaborează la revista pedagogică și socială «Învățământul Primar» astăzi organ al Asociației învă. din jud. Făgăraș.

D-sa este secretarul Cercului cultural învă. «Șinca veche» și al subsecției învă. din plasa Șercaia. A funcționat trei ani și ca secretar general al Asociației învă. din jud. Făgăraș.

În decursul războiului a fost mobilizat din 15 Oct. 1915 la Reg. 31 inf. Brün (Cehoslovacia). A luat parte la luptele de pe frontul italian, din 1916, căzând prizonier la 10 Oct. 1916 în Italia. În Italia s'a înrolat ca voluntar în armata italiană armata VIII. Bat. de alpini, Comp. românească și a luat parte la luptele de pe Piave – în contra Austro-Ungarilor – în toamna anului 1918. În urma aceștei campanii a fost avansat Sublocotenent și decorat cu Crucea Com. Italiană. Reîntors. în țară cu Reg. II. «Cloșca» din legiunea română, a luat parte cu Bat. VII. vânători de munte la campania dela Tisa contra Ungurilor. A fost decorat cu Crucea Com. Română. S'a demobilizat la 30 Sept. 1919. În urma concentrărilor din 1921 și 1924 a fost avansat Locot. de rezervă. În anul 1932 a fost decorat, în calitate de fost voluntar, cu «Medalia Ferdinand I., cu spade» și ales – în 1933 – vice președ. al Despărț. voluntarilor din județ și membru în comitetul central al Uniunii Foștilor Voluntari, din Cluj.

Tot în urma calității de fost voluntar, conform legii din 1929, a obținut «Gradația Militară».

În urma inspecției speciale ce i s'a făcut la școală – conform legii învăț. primar – pe data de 1 Ian. 1932 i s'a acordat titlul de învăț. înaintat gr. I.

În timpul cât d. C. Pop a fost numit subvizor de control, – a fost suplinit de *Nicolae Stanciu*, din Galați, jud. Covurlui, abs. al școlii normale din Sighetul Marmației și de dna Valeria Sasu învăț. Șona a cărei biografie vom reda-o mai la vale.

În anul 1921 se înființează postul al IV. în care este numit d. Gh. Cosma a cărui biografie am dat-o mai sus. Edificiul școlar neavând decât trei sale de învățământ și o cancelarie, clasa d. Cosma (I.) se aranjează în cancelarie. D. Cosma servește până în anul 1928, când se pensionează.

În locul D-sale este numită d-șoara *Lucreția Cosma* născută în Vad, la 23 Iulie 1907. Este abs. a școlii de învăț. din Sft. Gheorghe, jud. Trei-Scaune, intrând în învățământ – la Cârța – în 1925.

În predarea scris-cetitelui la cl. I. se folosește de metoda cuvintelor normale.

Pentru predarea cu succes a lucrului de mână în școală a obținut, din partea comitetului școlar jud. Lei 500.

A luat parte activă la toate manifestările culturale ale școlii, instruind elevii cu cântări și jocuri naționale și ținând conferințe de interes general.

În 1932 se căsătorește cu d. I. Albu, funcționar Făgăraș.

După d. Gh. Cosma în anul 1930 se pensionează și d. N. Boeriu, iar postul D-sale sistându-se nu se mai întregește din lipsă de numărul necesar de elevi.

La un an după pensionarea d. N. Boeriu – la 1 Ian. 1931 – se pensionează și d. Oct. Pop. În acest an, – urmând a-și regula drepturile la pensie, a fost suplinit dela 1 Ian. 1931 până la 1 Sept. 1931 de d-șoara *Adriana Nicolau*, născută la 30 Nov. 1905 în Constanța și abs. a școlii normale «Principesa Ileana» din aceeași localitate. A intrat în învățământ în 1926, la școala primară din Șomărtin. În anul 1930 și-a luat definitivatul. Dela școala noastră a competat la Arpașul de sus, unde a și fost numită.

Dela 1 Sept. 1931 și până la 1 Ian. 1932, d. Oct. Pop a fost suplinit de d. *Victor Cocîșiu*, născut la 19 Iunie 1912 în Vad, abs. al școlii Normale din Făgăraș (1931).

Tot dânsul a suplinut la școala noastră până în 1 Sept. 1932, când în postul al treilea s'a transferat - dela Găinari - d. *Gheorghe Strâmbu*, născut la 2 Ian. 1909 în Vad, abs. al școalei normale de învăț. din Cluj, anul 1926.

Pentru prima dată a servit la Călățele - în calitate de director la școala No. 1., din 1 Sept. 1926 - 1 Sept. 1930.

Din 1930-1931 își face stagiul militar la școala militară de ofițeri de rez. Ploiești.

La 1 Sept. a fost numit la Găinari, unde a funcționat - tot în calitate de director - până la 1 Sept. 1932.

La această dată a fost transferat - prin concurs - la școala noastră în postul III., unde funcționează și azi.

Pentru complectarea cunoștințelor a luat parte - în vara anului 1928 - la cursul de perfecționare din Deva.

În 1929 a primit din partea onor. Minister al Instr. «Scrisoare de mulțumire» (No. 44.875/1929), pentru stăruință, muncă și progresul realizat în școală,

În Dec. 1932, prezentându-se la examenul de definitivat, ținut la școala normală din Făgăraș, a obținut pe ziua de 1 Ian. 1933 titlul de învăț. definitiv.

Dau mai la vale un tablou despre toți învățătorii, cari au servit - în mod cronologic - la această școală :

1820. Teodor Damian, Iacob Cocișiu.

1845-1846. Gheorghe Raica și Isailă Damian.

1846-1878. Isailă Damian și Manase Damian.

1878-1880. Gh. Boeriu-Fogoroș, Tămaș Pop, Arseniu

Bunea.

1880-1898. Gheorghe Păsărariu.

1899. Gheorghe Păsărariu și Gheorghe Cosma.

1899-1909. Gheorghe Cosma și Octavian Pop.

1909-1910. Octavian Pop, Gheorghe Cosma și Olimpia

Boeriu.

1911-1914. Octavian Pop, Nicolae Boeriu și Olimpia Boeriu.

1914-1916. Octavian Pop și Olimpia Boeriu.

1917. Otilia Catona.

1917-1918. Octavian Pop.

1919. Octavian Pop, Nicolae Boeriu și Gheorghe Cosma (provizoriu).

1920-1921. Octavian Pop, Nicolae Boeriu și Corneliu Pop.

1921-23. I. 1928. Octavian Pop, Nicolae Boeriu, Corneliu Pop și Gheorghe Cosma.

23. I. 1928-1. IX. 1928. N. Boeriu, Gh. Cosma, Valeria Sasu (supl. Oct. Pop insp.) și Nicolae Stanciu (supl. C. Pop subrev.)

1. IX. 1928-1. I. 1929. Oct. Pop, N. Boeriu, Lucreția Cosma și Valeria Sasu (suplinește pe C. Pop subrev.)

1. I. 1929-1. IX. 1930. Oct. Pop, N. Boeriu, C. Pop și L. Cosma.

1. IX. 1930-1. I. 1931. Oct. Pop, C. Pop și L. Cosma.

1. I. 1931-1. IX. 1931. C. Pop, L. Cosma și Adriana Nicolau (supl. Oct. Pop bolnav).

1. IX. 1931-1. I. 1932. C. Pop, L. Cosma și Victor Cocișiu (supl. Oct. Pop).

1. I. 1931-1 IX. 1931. C. Pop, L. Cosma și Victor Cocișiu (provizoriu).

1. Sept. 1932. C. Pop, L. Cosma căs. Albu și Gheorghe Strâmbu.

Toți învățătorii - începând cu d. Oct. Pop - s'au folosit, sau se folosesc în predarea diferitelor materii de învățământ de metodele: intuitiv, analitic, sintetic, socratic etc., iar lecțiile se predau după treptele formale Herbart-Ziller-iene.

Ca o complectare a membrilor corpului didactic din Vad, trebuie să amintim și de preoții, cari au servit la biserica noastră și fiica ei mai mică, școala, fie ca instructori ai învățătorilor din vremurile vechi, - iar mai târziu, fie ca directori sau cateheți, predând religiunea.

Din cele mai vechi timpuri, se amintește - după declarațiile lui Nicolae Damian și Iosif Dănețiu - despre următorii preoți: *Samoilă Dănețiu*, care ar fi trăit acum 265 de ani. După el a urmat din neamul Cocișeștilor: *Ion Cocișiu* și *Axente Cocișiu*, despre cari nu se știu date.

Șematismul, Veneratului Cler al Archidiecezei Metropolitane Gr. cat. Române de Alba Iulia și Făgăraș, din 1900, amintește că pe vremea Mitropolitului Klein (1729-1751) în Vad ar fi fost doi preoți: *Popa Ioan* și *Popa Stan*, fără însă a mai arăta și alte date.

Date sigure avem numai despre următorii preoți cari au urmat unul după altul în modul următor:

Ion Cocișiu 1820-1823, după care a urmat fiul său.

Toma Cocișiu 1823–1852. Acesta a fost căpitan în armata lui Avram Iancu, în revoluția din 1848.

Arseniu Bunea 1852–1890, născut în Tilișca, la anul 1818 și decedat 1890.

Ion Bunea dela 1890–1928. A fost fiul lui Arseniu Bunea și, s'a născut în Vad la 1863. Abs. al școalei primare din Vad și Ohaba, al liceului și al Academiei teologice din Blaj. A fost un vrednic preot, bun orator și vajnic slujitor al altarului. A fost directorul școalei până la 1921 când școalele s'au statificat, a ținut mult la prestigiul bisericii și al școlii. A catehizat în toate clasele.

Din inițiativa sa, s'a zugrăvit biserica cu bani colectați din America și cu donații benevole din partea locuitorilor.

În decursul războiului a fost internat în Füleș jud. Sopron (Ungaria).

A luat parte parte la toate actele comunei din ultimele patru decenii.

Dela 1928–1929 parohia a fost vacantă conform obiceiului.

Dela 26 Oct. 1929 urmează d. *Ion Oniga* a cărui biografie am dat-o mai sus.

Matricula botezaților ființează numai dela 1822.

Gazetele cari se citiau în comună înainte de războiu erau: *Gazeta Transilvaniei*, *Românul* etc. iar reviste pedagogice: *Foaia școlastică* din Blaj.

Învățătorii, din cele mai vechi timpuri, au fost plătiți de de către confesiune, până în 1908 din repartiție și regale, din 1908/1921 au fost plătiți de către confesiune și din ajutorul de stat (câte 300 fiorini la an), introducându-se și quinquenalele; iar dela această dată statificându-se școlile confesionale pe toată linia, învățătorii se plătesc de către stat. Întreținerea școlilor cu cele trebuincioase însă a rămas pe seama comunei politice, alocând din bugetul comunei anual 14% din veniturile ordinare $\frac{1}{3}$ din arenda cârciumelor. În anul 1932 s'a vârsat pentru școală din 14% Lei 11.505, iar din o treime 12.277 Lei și din restanțele anului trecut, dela ambele capitole 9123 Lei.

Administrarea acestor sume se face de către Comitetul școlar comunal, care în fiecare an pregătește Bugetul școlii, iar la sfârșit de an încheie conturile de gestiune, supunându-le

spre aprobare adunării generale a locuitorilor din comună și comitetului școlar județean Făgăraș.

Comitetul școlar comunal actual se compune din: dd. Ion Oniga preot, președinte, Corneliu Pop dir. șc. secretar, Oct. Pop dir. șc. pens. membru de onoare, Valeriu Vornica primar, Gheorghe Popa No. 128 casier – toți aceștia sunt membri de drept. Membrii aleși sunt: Nicolae Boeriu înv., pens., Ștefan Dănețiu, Gheorghe Popa No. 115 și Nicolae Cosgarea No. 63.

Învățătorii în școală se folosesc de cărțile scrise de următorii autori:

Ion Ciorănescu, C. Stan, Mihail Sadoveanu, Gh. Topârceanu, Gr. Patriciu, M. Dobroviciu, I. Teodoru, Gh. Codrea, I. Onu. C. Sporea, C. Luchianu, P. Todicescu, P. Petrescu, I. Nisipeanu, T. Geantă, Gh. Costescu și I. Bratu.

Analfabetismul în comuna Vad regresează, fiindcă în ultimul timp toată lumea a învățat carte cel puțin 4 clase primare. Neștiutori de carte mai sunt câțiva bătrâni din prima generație, în total 12 bărbați și 23 femei.

De remarcă este numărul mare de intelectuali – din toate timpurile – eșiți din comuna noastră. Comuna Vad a dat cu prisosință bărbați de seamă neamului și țării noastre scumpe. Aceștia sunt următorii:

Nicolae Damian (1791–1851), plutonier în pens., funcționar la vama din Bran.

Gheorghe Strâmbu (1814–1884) adjunct (vice-judecător) în Veneția de jos și cancelist la Pretura din Vad.

Gheorghe Boeriu (1816–1890) «Obârlainăt» (locotenent), a servit în Reg. I. de graniță și Reg. 46 Seghedin (Ungaria) în calitate de adjutant de regiment. A absolvat școala primară din Vad, Ohaba și Orlat (Stiftschule). A fost membru fondator al Asociațiunii (Astra). A ajutat la construirea bisericii din Vad, purtând contabilitatea. S'a pensionat cu 30 zloți pe lună, din cari a lăsat 2 fundațiuni însemnate, pentru elevii cari învățau bine la școlile secundare din Blaj și primare din comună. Aceste fundațiuni sunt la Blaj și banca «Albina» din Sibiu.

Jacob Cosgarea (1818–1893) Căpitan, a servit în Reg. I. graniță și Reg. 50 inf. Alba Iulia. Abs. al școlii primare din Vad, Ohaba și Orlat. A avut doi fii: Corneliu Cosgarea, co-

lonel în pensiune - Uioara (în viață) și Aurel Cosgarea căpitan decedat (rănit) în Lugoj. (După declarațiile lui Ion Cosgarea No. 9, născut la 1863).

Ion Vornica (1820-1895) Colonel (în armata austro-ungară) comandantul pieții Budapesta. Abs. a școalei primare din Vad, Ohaba și Orlat. A avut doi fii: Maiorul Corneliu Vornica pensionar, decedat în Sibiu în 1928 și Aurelia Vornica căs. cu Dr. Augustin Dumitreanu, medic șef al orașului Budapesta. (După declarațiile lui Nicolae Vornica No. 4 născut în 1860).

Nicolae Cosgarea (1825-1900) Căpitan în Reg. 1 de graniță. Abs. al școlii primare din Vad, Ohaba și Orlat. Ca pensionar, a fost casierul băncii Furnica din Făgăraș.

Ștefan Boeriu (1833-1883) executor-Șercaia. A trăit în casa de sub No. 95, azi proprietatea comunei. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba.

Gheorghe Pop-Filăru (1836-1897) diurnist la judecătoria din Șercaia. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba.

Samoil Păsărariu (1836-1871) Primpretor în Veneția de jos și Vad. Abs. al școlii primare din Vad, Ohaba și școala civilă din Făgăraș. A trăit în casa No. 125 astăzi proprietatea comunei, fost local al școalei de arte și meserii. A mai fost notar în Grid (1860-1864) apoi cancelist la Pretura din Șercaia sub primpretorul Negrilă.

Nicolae Păsărariu Căpitan în Reg. I. de graniță, frate cu Samoil Păsărariu.

Gheorghe Macaveiu (1840-1890) Cancelist la judecătoria din Șercaia și abs. al școalei primare din Vad și Ohaba.

Izidor Bunea (1848-1880) Conducătorul cărții funduare la judecătoria din Zărnești și Făgăraș. Fiica sa Elena Bunea este căsătorită cu D. Dr. Nicolae Vlaicu actualul Prefect al județului Făgăraș. (Este fiul părintelui Arseniu Bunea).

Nicolae Pop (1849-1899) cancelist la Pretura din Șercaia; abs. al școlii primare din Vad și Ohaba. A mai fost grefier la judecătoria din Șercaia (1877-1883), notar în Pierșani (1883-1890) apoi cancelist (1890-1899). Este tatăl d. Oct. Pop.

Arseniu Bunea (1850-1928) Secretarul fondului grănițesc din Sibiu. A absolvat școala primară din Vad și Ohaba, liceul și Academia teologică din Blaj.

Simion Mărginean (1850–1885) Adv. în Braşov. Abs. al şcolii primare din Vad şi Ohaba, al liceului din Braşov şi licenţiat în drept. A avut doi fii pe: Corneliu Mărginean farmacist Bucureşti str. Isvorului şi pe Maiorul Mărginean, mort în războiul pentru întregirea neamului (armata română).

Iacob Morariu (1852–1895) Notar în Vad; abs. al şcolii primare din Vad şi Ohaba şi al şcolii comerciale din Braşov. Notar între anii 1885–1895.

Iacob Macaveiu (1856–1912) Vicar foraneu al vicariatului Făgăraş. S'a născut din părinţii Rafira şi Antone Macaveiu; abs. al şcolii primare din Vad şi Ohaba, al Liceului din Braşov şi Academiei teologice din Blaj. În decursul carierei sale a mai îndeplinit următoarele funcţiuni: Funcţionar la cancelaria mitropolitană din Blaj (1880–1884): protopop al tractului Dicio-Sân-Martin (1884–1898); vicarul Făgăraşului (1898–1912). În viaţa politică a fost membru al partidului naţional ardelean şi apărător în procesul Memorandului.

Dr. Augustin Bunea (1857–1909) Canonic Mitropolitan-Blaj. Marele istoric al Ardealului – s'a născut la 4 August 1857 în Vad; a fost fiul preotului Arseniu Bunea şi al Ve-roanei Ur-u, nepoata colonelului David Baron Urs de Mărgineni. A învăţat la şcoala primară din Vad şi Ohaba – între 1864–1870 – de unde a trecut apoi la gimnaziul din Braşov pe care l-a terminat la 1877; de aici trece la teologia din Blaj, de unde, a fost trimis la colegiul «Propaganda Fide» din Roma. Aici face filozofia şi teologia (1877–1882). Reîntors la Blaj e ales consilier mitropolitan şi profesor de teologia dogmatică la seminariul archidiecezan şi la gimnaziul arhiepiscopesc. În 1895, până la care dată fusese şi protonotar consistorial şi notar la direcţia «Fundaţiei Suluţene», e ales canonic teolog în capitulul mitropolitan din Blaj, în 1898 a fost promovat la demnitatea de canonic şcolastic, iar la 1901 la cea de canonic custode. Incepând 1886 face călătorii în Italia, Franţa, Germania şi Austria.

A lăsat serioase studii de istorie bisericească: Mitropolitul Ion Vancea de Butesa, Chestiuni de drept în istoria bisericii româneşti unite, Episcopul Ion Inocenţiu Klein, Statistica Românilor din Transilvania în anul 1750, Vechile episcopii româneşti a Vadului, Geoagiului, Silvaşului şi Bălgradului, Episcopii Petru Pavel Aron şi Dionisie Novacovici. Apoi:

Istoria scurtă a bisericii, române unită cu Roma, Ierarhia Românilor din Ardeal și Ungaria, Amintirea lui Timoteiu Cipariu, Mitropolitul Sava Brancovici. A întemeiat foaia bisericească «Unirea» din Blaj, a colaborat la «Tribuna» din Sibiu, la «Gazeta Transilvaniei» din Brașov la «Transilvania» din Sibiu, la «Foaia bisericească și școlară» din Blaj. A colaborat apoi la Enciclopedia română. În 1901 e ales membru corespondent al Academiei Române, iar la 1909 membru activ, în toamna cărui an și moare neavând vreme să-și termine lucrarea sa «Stăpânii Țării Făgărașului» pe care trebuia s'o citească la Academie cu prilejul recepției în această înaltă instituție.

D. N. Iorga – prietenul nedespărțit al lui Aug. Bunea – spune despre acesta cu prilejul morții lui – în ședința Camerei deputaților din București: «Aug. Bunea a fost o glorie a culturii românești de dincolo. Historic desăvârșit, care a pus bază studiilor critice privitoare la Istoria Românilor din Ardeal, orator fără pereche, scriitor, din aceia cu cari Români de dincolo își fac cinste. Augustin Bunea a ținut strânse, în activitatea sa literară, legăturile culturale ale Românilor din Ardeal cu Români de aici». Augustin Bunea a fost un apărător înfocat în procesul Memorandului.

Aurel Bunea (1859–1924) comerciant în Galați. A terminat școala primară din Vad și Ohaba, patru clase de liceu și școala superioară de comerț din Brașov. S'a stabilit în Galați, unde a ajuns fala comerțului Gălățean.

Gheorghe Păsăraru (1850) biografia căruia am dat-o mai sus.

Ion Bunea (1863–1928) preot în Vad, biografia căruia am dat-o mai sus.

Tămaș Cocișiu (1863–1925) funcționar advocațional Șercaia și fost primar. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba.

Tămaș Pop (1864) a cărei biografie am dat-o mai sus.

Valeriu Strâmbu (1876–1930) funcționar la Percepția din Șercaia. A fost jandarm în jandarmeria ungurească,

Iancu Grama (1877) mare hotelier în Ploiești. Deține restaurantul gării.

Victor Pop (1877) comerciant în Vad. Deține în arendă brevetul de cârciumă al comunei. Prin stăruință și hărnicie a ajuns la o stare înfloritoare în decursul războiului a fost internat în Füleș.

Nicolae Păsărariu (1878) directorul școlii de agricultură din Geoagiu. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba, al gimnaziului din Brașov și al Școalei de Agricultură din Herestrau. Înaintat inspector în anul 1929, iar din 1926 s'a hirononit preot, servind în comuna Fot, jud. Huniedoara.

Dr. Victor Mărginean (1876-1927) inspector general al casselor cercuale din Ardeal. A absolvat școala primară din Vad și Ohaba, liceul din Blaj, aplicându-se notar în Bungard, jud. Sibiu. Mai apoi se angajează în cancelaria unui notar public din Sibiu, în decursul cărui timp își câștigă titlul de doctor în drept. În 1919 este numit inspector general al casselor cercuale din Ardeal. A fost fiul notarului Iacob Mărginean.

Mitrofan Cosgarea (1877-1915) inv. în Veneția de sus. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba și al școlii normale din Blaj. A murit în războiu în anul 1915, în Galiția.

Octavian Pop (1877) a cărui biografie am dat-o mai sus.

Nicolae Boeriu (1878) a cărui biografie am dat-o mai sus.

Gheorghe Boeriu (1879) profesor la Timișoara. Pe lângă școala primară din Vad și Ohaba a făcut 4 clase de liceu și școala normală din Blaj. A servit ca învățător în Săvăstreni, Săsciori, Racovița și Viștea de jos. În 1916 s'a refugiat în Moldova. Aici la Iași, și-a luat titlul de profesor, fiind numit la liceul din Soroca. Mai apoi este numit director al gimnaziului din Uioara. Acum este profesor la gimnaziul maghiar de stat din Timișoara. D-sa este autorul Abecedarului după metoda fonomimic, în colaborare cu d. Gh. Codrea, fost revizor școlar al jud. Făgăraș.

Ion Cocișiu (1880) directorul școalei normale Făgăraș. A absolvat școala primară din Vad și Ohaba, patru clase de liceu și școala normală din Blaj. A servit ca învățător în Săsciori și Tohanul vechiu. În 1916 s'a refugiat în Moldova, câștigându-și titlul de profesor a fost numit la școala normală din Făgăraș, unde din 1932 este încredințat cu conducerea acestei școli în calitate de director.

Tămaș N. Pop (1881) Funcționar la Ocolul silvic Șercaia. Decorat cu Medalia Comemorativă (de 25 ani de serviciu). A făcut școala primară din Vad și Ohaba.

Samoil Urian (1882-1932) directorul băncii «Sălăgeana»-Jibou jud. Sălaj. A absolvat școala primară din Vad și Ohaba, 4 clase de liceu și școala comercială din Brașov. Servind la

banca «Sălăgeana» a ajuns principalul acționar și directorul institutului. A făcut războiul dela început, întorcându-se ca voluntar din Siberia, în grad de locotenent. A fost decorat cu medalia «Ferdinand I.»

Ștefan Boeriu (1885) directorul general al Societății de asigurare «Prima Ardeleană» din Cluj. Este abs. al școlii primare din Vad și Ohaba, a 4 clase civile și a școlii comerciale din Făgăraș. A fost funcționar la «Prima Ardeleană» din Sibiu, de unde în 1919 a fost mutat la Cluj ca director, apoi numit director general. Războiul l-a făcut dela început, întorcându-se din Rusia ca voluntar, în grad de căpitan. Decorat cu medalia «Ferdinand I.», «Coroana României» în grad de cavaler etc.

Valeriu Pop (1886) inspector general al Băncii Naționale a României. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba, a 4 cl. de liceu Făgăraș, a școlii superioare de comerț superior din Brașov și a Acadmiei comerciale din Viena. A servit la banca Austro-ungară din Budapesta (1912–1917). Mobilizat în armată a terminat războiul în grad de locot. de rez. Din 1919–1926 este șef contabil al sucursalei din Oradea. În 1926 a fost numit director al sucursalei din Chișinău în 1931 director al sucursalei din Timișoara iar în 1932 inspector general.

Iacob Boeriu (1886) profesor la Cluj, abs. al școlii primare din Vad și Ohaba, a 4 cl. de liceu și al școlii normale din Blaj și Kis Kurféleghháza (Ungaria). A funcționat ca învățător în Mărgău unde a înființat banca pe acțiuni «Zorile», mutată și transformată în «Banca învățătorilor» din Cluj. A luat parte în războiul dela început (Reg. 23 honv.), căzând prizonier s'a întors din Rusia ca voluntar în grad de sublocot. Decorat cu medalia «Ferdinand I.» La Iași, și-a câștigat titlul de profesor și numit în această calitate la «Institutul de orbi» din Cluj. Din timpul din urmă este și directorul căminului de fete de învățători Cluj.

Maria Boeriu (1887) soră de ocrotire în Vad, născută la 3 Dec, 1887. Abs. a școlii primare din Vad, școlii medie din Făgăraș și a cursului superior de ocrotire din Cluj. În funcție din 1919.

Toma Gh. Cocișiu (1887) directorul școlii primare de stat din Blaj. Abs. al școlii primare din Vad și Ohaba, a 4 clase de liceu Brașov și al școlii normale din Blaj. A funcționat

ca învă. în Veza, numit apoi, directorul școlii primare din Blaj. Autor de cărți didactice și publicist.

Emilian Cosma (1887-1927) Abs. al Academiei teologice din Blaj. A făcut școala primară din Vad, liceul și teologia din Blaj. A funcționat ca prefect al internatului «Vancean» de băieți din Blaj. Decedat după grele suferințe în 1927.

Dr. Emiliu Boeriu (1888) avocat, Petroșani. A absolvat școala primară din Vad și Ohaba, liceul din Făgăraș și facultatea de drept din Cluj, unde și-a câștigat titlul de doctor și licența în avocatură. A făcut războiul dela început, căzând prizonier în Rusia, de unde s'a întors ca voluntar în grad de Locot. A fost decorat cu medalia «Ferdinand I.» A mai funcționat ca subprefect al jud. Hunedoara.

Nicolae Pop (1888) directorul școlii normale de învă. Blaj. Abs. al școlii primare Vad și Ohaba, al liceului din Făgăraș, Academiei teologice din Blaj și al Facultății, de litere din București. În decursul timpurilor a mai funcționat ca profesor de religie în Făgăraș (1910-1914), vice-notar al cancelariei mitropolitane din Blaj 1914-1915. Din 1915-1918 a fost mobilizat ca «preot militar» în grad de căpitan, pe lângă Reg. 50 Alba Iulia. Din 1919-1929 și-a luat licența la facultatea de litere din București, fiind numit profesor până în 1930 la școala normală din Blaj, iar dela această dată a fost încredințat cu conducerea în calitate de director.

Augustin Cosma (1889) profesor la liceul «Gojdu» din Oradia Mare. Abs. al școlii primare din Vad, al Liceului din Făgăraș și al Academiei teologice din Budapesta. A mai funcționat ca: prefect de studii la internatul de pe lângă liceul din Beiuș (1912-1918), profesor la liceul Gojdu Oradia (1918-1928). În 1928 a fost numit inspectorșef al regiunii Oradia; desființându-se inspectoratele de pe regiuni, a fost numit inspector în directoratul din Cluj. Din 1931 profesor din nou la liceul «Gojdu» din Oradea. Este fiu al dlui Gh. Cosma.

Dr. Eugen Bunea (1892) maior medic în Cetatea Albă. Abs. al liceului din Blaj și al facultății de medicină din Budapesta și, Cluj. A făcut războiul dela început în Reg. 31 inf. Sibiu. După războiu a rămas ofițer activ. Este fiul preotului Ion Bunea.

Eugenia Bunea (1893) învățătoare în Sâncraiu jud. Alba. Abs. a școlii civile de fete din Făgăraș căs. cu Teodor Bunea

Sâncraiu, rămasă vaduvă după 16 ani de căsătorie (cu doi copii). A absolvat cursurile școlii normale din Blaj și obținând diploma de învățătoare a fost numită în Sâncraiu. Este nepoata canonicului Aug. Bunea.

Nicolae Gh. Cocișiu (1893) funcționar P. T. T. Blaj. Abs. al școlii primare din Vad,

Ștefan Strâmbu (1893–1926) subcomisar de poliție Făgăraș. Abs. ai școlii primare din Vad, fost voluntar în Rusia și decorat cu medalia «Ferdinand I.» decedat în 1926.

Ilie Boeriu (1895) grețier la judecătoria din Șercaia. Abs. al școlii primare din Ohaba și a 2 clase secundare, și a cursului, de notari comunali (1919) Făgăraș (curs de șase săptămâni), a cursului de conducători de carte funduară din Târgul Mureș (1925). A funcționat ca diurnist la Pretura din Șercaia dela (1907–1910), apoi ca secretar advocațional din 1910–1913, apoi ca vice-notar în Vad în anii 1914, 1919–20. A fost prizonier în Rusia. Acum este grețier la judecătoria Șercaia din 1921.

Dr. Ursu Liviu (1895) maior medic Calafat Reg. 31 inf. Abs. al liceului din Blaj și al Facultății de medicină din Cluj. Mobilizat a rămas ofițer activ. Este fiu al D-lui Gh. Ursu notar pens.

Letiția Bunea (1896) căs. cu Dr. Alex. Socaciu adv. Șercaia. Abs. a școlii medie din Făgăraș. Este fiica preotului Ion Bunea.

Dr. Ion Bârsan (1895) adv. Făgăraș. Abs. a 4 cl. lic. Făgăraș, a școlii comerciale sup. Brașov și a Facultății de drept din Cluj. A funcționat ca contabil la firma comercială «Aurel Bunea și soții» din Galați. Mobilizat ca voluntar în armata română a luat parte la luptele din Ardeal unde a fost rănit. Demobilizat în grad de locot., avansat apoi căpitan, primește pensie de invalid de războiu. După războiu ca auto-didact a făcut Facultatea de drept și a obținut licența de avocat și titlul de doctor. A funcționat în Șercaia iar în timpul din urmă s'a mutat la Făgăraș. Decorat cu medalia «Ferdinand I.»

Valeriu T. Cocișiu (1896–1919) funcționar comercial București. Abs. al școlii primare din Vad. A decedat rănit în Moldova (1917). A fost voluntar în armata română și decorat cu medalia «Ferdinand I.»

Melania Ursu (1897) căs. cu Dr. Nic. Boeriu fost adv.

Șercaia, astăzi notar public în Brașov, absolventă a școlii civile din Făgăraș. Fiica d. Gh. Ursu, notar.

Corneliu Pop (1897) a cărui biografie am dat-o mai sus.

Toma Damian (1898) șef de biurou al cassei cercuale din Sibiu. A absolvat 4 cl. de lic. Sibiu și școala normală din Blaj. A făcut războiul din 1916 și s'a demobilizat în grad de sublocot.

Valeriu Boeriu (1899) inginer silvic Beiuș. A abs. liceul din Făgăraș și a facult. Politehnica (ing. silvic) din București. În decursul războiului a fost internat în Fülles.

Emil Mărginean (1900) șef de birou al cassei cercuale Brașov. A făcut 4 cl. liceu Făgăraș și școala normală din Blaj. A funcționat ca învă. în Făgăraș apoi s'a mutat la Brașov, reșăind din învățământ.

Otilia Pop (1901) căs. cu dr. I. Bârsan adv. Făgăraș. A abs. școala civilă de fete din Sibiu (Kloster) și Făgăraș, Fiica d. Oct. Pop.

Dr. Emil Urian (1900) medic veterinar Hațeg. A abs. liceul și Facultatea de medicină militară veterinară din București. A fost ofițer activ și s'a retras din armată în grad de căpitan medic, în anul 1932. Azi este medic veterinar de circumscripție în Hațeg.

Tiberiu Ursu (1900) preot în Homorod jud. Târnava Mare. A abs. liceul și Academia teologică din Blaj.

Dr. Emil Cosgarea (1903) adv. Șercaia. Abs. al liceului din Blaj și Facultăți de drept din Cluj.

Traian Pop (1903-1930) a cărui biografie am dat-o mai sus.

Toma Pop (1905) judecător Buzău. Abs. de liceu din Dumbrăveni și al Facultății de drept din București. Numit în 1931 la judecătoria urbană din Buzău.

Nicolae Moraiu (1908) notar în Scorei. Abs. a 6 cl. lic. Oradea și diplomat al școlii de notari din Făgăraș. A mai funcționat ca notar în Olteț și Mărgineni.

Felicia Strâmbu (1905) învă. def. București, căs. cu d. Romulus Alexandru-ziarist. Absolventă a școlii normale din Sf. Gheorghe. A funcționat și în Ohaba.

Andrei Mărginean (1906) învă. def. Șinca Nouă. A mai funcționat în Olteț și Gherdeal și institutor la școala de arte și meserii din Vad. Abs. al școlii normale din Blaj.

Lucreția Cosma căs. *Albu* (1907) a cărei biografie am dat-o mai sus.

Elena Macaveiu (1906) înv. def. în Veneția de sus. Abs. școlii normale din Sf. Gheorghe.

Maria Urian (1906-1932) înv. în Sebeș, s'a căsătorit cu d. Gh. Pop Preot în Sebeș. Abs. a școlii normale din Sf. Gheorghe. A decedat în 1932.

Valeriu Cosma (1907) înv. în Gheneția jud. Bihor. Abs. a școlii normale din Blaj, căsătorit.

Coriolan Strâmbu (1908) înv. def. în Mândra abs. al școlii normale din Cluj. A fost institutor la școala de arte și meserii din Vad și la școala primară din Petrila, Grid și Giacăș. Colaborator la «Inv. primar».

Victor Popa (1908) înv. în Săcărâmb jud. Hunedoara. Abs. al școalei normale din Cluj.

Cristina Urian (1908) învățătoare în Brașov, căs. cu Ion Pușcariu înv. A făcut școala normală din Sf. Gheorghe.

Valeria Pop (1908) înv. în Cohalm. Abs. a școlii de conducătoare din Brașov. A făcut diferența de înv. la școala normală din Făgăraș. La începutul anului 1933 și-a luat definitivatul. Este căs. cu d. Romul Sasu dir. șc. de meserii,

Cornelia Strâmbu (1908-1931) Abs. a școalei de copii mici din Iași.

Gheorghe Strâmbu (1909) a cărui biografie am dat-o mai sus.

Valeriu Borcea (1909) înv. Bicz, a absolvat la Cluj.

Gheorghina Vulvară (1909) conducătoare a grădinii de copii din jud. Timiș Torontal. A abs. școala de copii mici din București.

Victor I. Cocișiu (1910) înv. Remeți jud. Bihor. A abs. la Oradea.

Petru Cosgarea (1910) înv. în Bicz jud. Ciuc. A abs. la Cluj.

Nicolae Dănețiu (1910) înv. Frumoasa-Coșna jud. Ciuc. A abs. la Cluj.

Eugenia Boeriu (1910) cond. a grăd. de copii din Șercaia. A abs. la Brașov.

Silvia Gavrilă (1910) înv. în Mărgineni. A abs. școala de copii mici din Brașov. S'a căs. cu d. Ion Fulicea preot.

Melania Strâmbu (1911) înv. în Ohaba. A terminat școala la Sf. Gheorghe.

- Șilvia Boeriu* (1911) cond. grad. de copii din Șinca veche.
A abs. la Brașov.
- Victor T. Cocișiu* (1912) inv. fără post. A abs. la Făgăraș.
- Nicolae Urian* (1912) inv. dir. Herepea jud. Hunedoara.
A abs. la Făgăraș.
- Nicolae Răchieriu* (1913) inv. fără post. A abs. la Oradea.

Studenti:

- Iacob Borcea* (1906) abs. al lic., Academiei teologice din Blaj și stud. al Facultății de litere din București.
- Valeriu Răchieriu* (1906) abs. al lic. din Blaj și stud. al Facultatea de drept din Cluj (doctorand).
- Alexandru Pop* (1906) licențiat al Facultății de litere din București. A terminat liceul la Beiuș.
- Valeriu Boeriu* (1906) abs. al școlii comerciale din București, funcționar de bancă în Timișoara.
- Ștefan Mărginean* (1907) abs. al liceului din București. Sublocotenent în marina militară franceză.
- Ștefan Dănețiu* abs. de școală sup. comercială din Oradea. Funcționar la Prima Ardeleană Timișoara.
- Hermina Crișan* (1908) licențiată a Academiei comerciale București.
- Emilian Popa* abs. al liceului din Oradea. Stud al facult. de drept București.
- Andrei Dănețiu* (1909) Abs. al lic. din Oradea, Stud. al Facult. de med. Cluj.
- Ion Pop* (1910) abs. al lic. Blaj. Stud. al Facult. de drept din București.
- Valeriu I. Cosgarea* (1910) abs. al lic. din Blaj. Licențiat al Facult. de drept din Cluj, avocat stagiar.
- Constantin V. Pop* (1910) abs. al școlii com. sup. Brașov și al Academiei com. București.
- Stelian Vișta* (1913) abs. al liceului din Beiuș și stud. al Facult. de drept din București.
- Emil N. Boeriu* (1913) abs. al lic. Blaj. Stud. al Facult. de drept București.
- Gheorghe I. Cosgarea* (1913) abs. al lic. Blaj stud. la școala de notari Făgăraș.

Gheorghe Gh. Oltean (1910) abs. al școalei de agr. Geoagiu și stud. al școalei de științe administrative inferioare București.

Nicolae I. Păsărariu (1911) abs. al școalei de agr. Geoagiu și stud. al școalei de științe administrative inferioare București.

Elevi de școală comercială superioară :

Valeriu N. Urian (1897-1916) - Brașov. *Eugenia N. Cosgarea* (1910) - Sibiu. *Nicolae N. Boeriu* (1912) - Turda. *Gheorghe I. Gavrilă* (1912) - Săliște. *Iacob Iac. Ghircioiaș* (1914) - Blaj. *Gheorghe Ursu* (1905-1922) - Brașov. *Gheorghe Sim. Cosgarea* (1912) - Sibiu. *Ion I. Cosgarea* (1912) - Săliște. *Ion A. Damian* (1913) - Brașov.

Nicolae Bârsan (1897) abs. al școlii primare din Vad și a două cursuri de contabil cooperator - Ludoșul de Mureș. Secretarul școalei de arte și meserii din Viștea de jos.

Ion Iac. Rotariu abs. al școalei primare din Vad și a două cursuri de contabil cooperator - Ludoșul de Mureș.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Elevi de liceu.

Tămaș Grama (1895-1909) - Făgăraș. *Lucia Ursu* (1908) - Blaj, căs. cu Dr. Emil Cosgarea adv. Șercaia. *Maria T. Pop* (1913) - Blaj. *Gheorghe Vornica* (1915) cl. VII. Oradea. *Ioan Gavrilă* (1915) cl. VI. Odorheiu. *Ilie L. Boeriu* (1916) cl. V. Beiuș. *Mircea Constantin* (1915) cl. V. Făgăraș. *Valeriu Cocișiu* (1920) cl. III. Blaj. *Emil Boeriu* (1920) cl. III. Timișoara. *Victor Pop* (1920) cl. II. Făgăraș. *Ioan Bârsan* (1922) cl. I. Făgăraș. *Virginia Popa* (1921) cl. I. Beiuș. *Gheorghe Gh. Gavrilă* (1911) cl. IV. Cohalm, retras. *Victor Raica* (1908) cl. IV. Oradea, funcționar București. *Maria Iosif Boeriu* (1916) absolventă a școalei medie Făgăraș. *Maria N. Boeriu* (1919) cl. III. școala medie Făgăraș. *Simion S. Popa* (1912) cl. VIII. Ploiești. *Ilie Oltean* (1914) cl. VI. Odorheiu. *Irodion Boeriu* (1918) cl. V. Făgăraș. *Mateiu Strâmbu* (1915) cl. V. Beiuș. *Ștefan Cosma* (1913) cl. VI. Odorheiu. *Victor Urian* (1919) cl. III. Blaj. *Maria Cosgarea* (1919) cl. III. București. *Octavian Bârsan* (1920) cl. II. Făgăraș. *Valeriu Boeriu* (1922) cl. I. Făgăraș. *Valeriu Ghircioiaș* (1921) cl. I. Făgăraș.

Elevi de Școală Normală.

Nicolae Damian (1914) cl. VII. Făgăraș. *Valeriu Vulvară* (1916) cl. V. Făgăraș. *Gheorghe Urian* (1913–1928) – Făgăraș. *Simion Strâmbu* (1914) cl. V. Făgăraș. *Ștefan Damian* (1919) cl. III. Făgăraș. *Iacob Popa* (1911) cl. III. Cluj.

Absolvenți ai Școlii de Meserii.

Octavian Strâmbu (1912) Vad și Bran, elev al școlii superioare de meserii Brașov.

Romul Raica (1913) Vad secția mecanică. Mecanic în București.

Gheorghe Pop (1912) Vad, secția tâmplărie. *Irodion Cosgarea* Vad, fierărie. *Emilian Cosma* (1912) secția fierăriei. *Valeriu Grama*, secția tâmplărie. *Nicolae Mărginean* (1913), secția tâmplărie. *Gheorghe I. Popa* (1913) fierărie. *Ioan Grama* (1916), tâmplărie. *Ioan I. Popa* (1915) tâmplărie. *Aurel Petrașcu* (1915) tâmplărie. *Contantin Stoian* (1915) tâmplărie. *Gheorghe Gh. Cosgarea*. (1914) fierărie *Iacob I. Morariu* (1908) sc. mec. C. F. R. Brașov.

Nicolae Iac. Rotariu (1916) școală tehnică aeronautică, Mediaș.

Maria V. Dănețiu (1919) școala profesională, Bran.

Lucreția Gh. Dănețiu (1919) școala profesională, Bran.

Absolvenți ai Școlii de Agricultură Geoagiu.

Gheorghe N. Boeriu, 1908.

Valeriu Gh. Gavrilă, 1908.

Emil T. Grama, 1908 funcț. Fgș.

Gheorghe I. Damian, 1910

Nicolae F. Vulvară, 1910.

Simion Vornica, 1910.

Nicolae Gh. Urian, 1910.

Ioan I. Dănețiu, 1910,

Ioan I. Păsărariu, 1913.

Ioan N. Posta, 1913.

Valeriu I. Popa, 1909–1927.

Gheorghe I. Strâmbu, 1912 abs. al școlii de agricultură Geoagiu și elev al școlii agr. din Herestrău.

Meseriași.

Augustin Cosgarea 1895, absolvent al șc. sup. de mes. Brașov, maestru șc. de arte și meșerii din Vad, mecanic la Brașov.

Victor Gh. Damian, cl. II. lic. șofer. *Traian Stâmbu*, șofer. *Gheorghe Raica*, șofer. *Ștefan Raica.*, șofer. *Emil Băcilă* 1905, pantofar. *Ioan T. Damian* 1909, fierar. *Ștefan P. Cosgarea* 1910, croitor. *Nicolae Mocanu* 1911, pantofar. *Ilie Răchieriu* 1911, mecanic. *Valeriu Vulcan* 1911, tâmplar. *Gheorghe Vulcan* 1914, croitor. *Iosif I. Vulvară* 1919, fierar. *Toma N. Damian* 1917, pantofar, *Gheorghe Mocanu* 1920, pantofar. *Eugen Balaș* 1911, frizer. *Alexandru Balaș* 1915, zidar. *Nicolae Grama*, șofer. *Emil Strâmbu*, șofer. *Nicolae Raica*, șofer. *Nicolae I. Crișan* 1903, pantofar. *Valeriu Ghircoiaș* 1908, pantofar. *Augustin I. Roman* 1909, rotar. *Ioan Iac. Morariu* 1910, croitor. *Emil Strâmbu* 1912, blănar. *Emil Cosgarea* 1912, pantofar. *Toma Vulvară* 1913, pantofar. *Nicolae E. Vulvară* 1916, pantofar. *Nicolae I. Dăneșiu* 1919, pantofar. *Traian Damian* 1920, cojocar. *Ilie Gh. Persinariu* 1911, fierar. *Martin Balaș* 1913, croitor.

Numărul copiilor în vârstă de școală, după recensământul de pe anul 1932-1933 este de 261, toți de naționalitate română și de profesiune greco-cat.

În comună există o singură școală primară. Elevi înscriși sunt 169, repartizați pe clase în chipul următor: Cl. I. 16 + 15 sunt 31, cl. II. 17 + 15 sunt 32, cl. III. 24 + 17 sunt 41, cl. IV. 11 + 12 sunt 23, cl. V. 12 + 9 sunt 21, cl. VI. 9 + 8 sunt 17, cl. VII. 4 + 2 sunt 6 total general 93 + 76 sunt 169.

Școala de copii mici 24 + 23 sunt 47. Restul de elevi în număr de 48 sunt la școli mai înalte de meserii, adulți și servitori.

Cursul de adulți n'a funcționat. Cei 4 elevi de curs complementar sunt cuprinși între membrii Societății tinerimii din comună.

Frecvența elevilor relativ este bună.

Școala este prevăzută cu materialul didactic strict necesar. Biblioteca școlară se compune din 135 vol. cea pedagogică din 115 vol. și este condusă de directorul școlii. Cărțile parte sunt donate, parte sunt cumpărate. Cea mai mare parte a cărților din biblioteca școlară sunt compactate.

Muzeul școlar se compune din 4 secții: Numismatica, geologia, a războiului și diferite. Obiectele din muzeu sunt donate de învățătorii școlii, de săteni și colectate cu elevii de școală și adulți.

Școala în fiecare an face excursiunile reglementare. Locurile mai de seamă de prin împrejurimi și pe care le-am cercetat sunt: Pădurea Dumbrava, băile Grancea dela Perșani, Cariera de piatră dela Perșani, Tunelul dela Șinca-Veche, Mănăstirea dela Ohaba etc.

Corul școalei compus din elevii cei mai buni la cântări se produc sub conducerea învățătorului Gh. Strâmbu la toate ocaziunile, stârnind admirația tuturor.

Localul școalei este în stare bună. Având în vedere că elevii școalei se tot înmulțesc ar fi necesară încă o putere didactică și încă o sală de învățământ. Învățământul și localul, a fost inspectat dela Unire încoace de următoarele organe de control: Dd. Inspector școlar Gh. Tomescu, Gh. Ionescu, I. Gh. Nicolaescu, Octavian Pop, P. Petrescu și Const. Stan.

Revizori școlari: Gh. Codrea, M. Mateiu, E. Popescu.

Subrevizori școlari: M. Mateiu, Ilarie Cosma, Ioan Comșulea, I. Fătu și Al. Marinescu, insp. pentru lucru manual.

Școala în baza deciziei No. 862/1924 C. F. de pe lângă Judecătoria de Ocol Șercaia a fost improprietărită cu «Vâlceaua», fânaș în mărime de 4 jugăre. Acesta se arendează an de an locuitorilor din comună, iar venitul intră în bugetul școalei.

De starea sanitară a elevilor se îngrijește – în afară de învățătorii școalei – medicul de circumscripție Dl. Dr. Eugen Bolfa, Șercaia, care în fiecare 1 și 15 ale lunii cercetează elevii și localul școlar, apoi D-na Maria Boeriu, soră de ocrotire, încă face vizite dese elevilor atât la școală cât și acasă în familie pentru continuarea învățământului în afară de orele de școală. Școala – în afară de sărbătorile naționale aranjează producțiuni teatrale cu mici interpretări de roluri. Șezătorile culturale aranjate cu elevii școalei sunt mult cercetate și gustate de public. Pe lângă coruri, declamări, dialoguri etc. se dau și conferințe cari tratează subiecte potrivite și necesare pentru săteni, de către intelectuali satului.

Localul școalei este proprietatea bisericii gr-cat., pentru care se plătește chirie de către comună. Această chirie din 1921-1927 a fost de 1800 lei. De atunci încoace 4000 lei.

Școala pentru învățământul practic mai are și o grădină de pomi în mărime de 500 mp. Aici fac practică elevii din

clasele 5 și 7. Băieții învață pomăritul, începând dela semănatul sâmburilor până la altoire și sădirea pomilor; iar fetele cultura zarzavatului.

III.

Școala de copii mici.

Școala de copii mici a luat ființă în anul 1922, la insistența factorilor conducători din comună.

Prima conducătoare a fost Elena Veleanu din Craiova, care a servit 2 ani.

Din 1924 încoace, școala de copii mici este condusă de Lavinia C. Pop, născ. Mănecuță, în Ucea de jos la 28 Martie 1905. La 1925 s'a căsătorit cu D. C. Pop învățător la școala primară din loc.

D-na Lavinia C. Pop a contribuit la organizarea temeinică a acestei școli... În locul mobilierului și materialului didactic ce se folosea sub titlul de împrumut dela o școală de copii mici din Șercaia, a reușit să înzestreze școala cu material didactic strict necesar și mobilier școlar propriu.

În urma propagandei întinse ce desfășoară i-a succes a-și popula școala zi de zi tot cu mai numeroși elevi.

În afară de activitatea didactică la școala de copii mici a predat și lucrul de mână fetelor din toate clasele dela școala primară de stat din Vad, timp de 4 ani fără nici o remunerație.

Pentru predarea cu succes la școala primară a lucrului manual și pentru obiectele expuse la expozițiile școlare Județene au obținut: premii în bani în 1926 din partea Onor. Rev. școlar 200 lei, în 1927 din partea comisiei organizatoare de pe lângă comisia Județeană 400 lei. Diplome de recunoștință: În anul 1926 din partea comisiei organizatoare. Scrisori de mulțumire în anul 1926 din partea Onor. Minister cu No. 104490/1926, în anul 1928 din partea Onor. Minister cu No. 44956/1928.

În toate ocaziunile ia parte activă la sărbătorile naționale împreună cu elevii școlii de copii mici colaborând cu colegii și elevii dela școala primară. La șezătorile culturale deasemenea se produce cu elevii Dniei sale și conferențiază despre «Creșterea copiilor» etc.

Numărul elevilor de școală este de 47. Școala n'are localul propriu. Deocamdată este aranjată în localul comunei dela No. 76.

Ar fi de dorit și necesar ca lângă localul școalei primare să se mai adauge o sală și pentru școala de copii mici.

Școala de copii mici se întreține din bugetul școalei primare de stat din loc.

IV.

Școala de arte și meserii.

Școala de meserii a luat ființă în anul 1924. Factorii conducători ai comunei din acel timp au înțeles că este necesară o astfel de școală pentru comuna noastră și jur din 2 motive: 1) Că elevii noștri, cari nu pot să continue la școli mai înalte, să urmeze aici 2) Glasul timpului cerea ca exodul prea mare de elevii spre școlile înalte să înceteze, fiindcă alimenta prea mult funcționarismul de stat și locul acestuia să-l ia școlile de meserii și profesionale, în direcția cărora se simte și azi mare lipsă în țara noastră.

Vădenii au înțeles acest lucru și au cedat de bună voie localul comunal de sub No. 126 pentru acest scop și au dat tot ajutorul manual necesar, pentru complectarea școlii cu atelierele necesare, pentru coordonarea lucrărilor și procurarea celor necesare s'a constituit un comitet de construcție al școalei, dintre fruntașii satului. Natural, statul a contribuit cu finanțarea lucrării, cu sculele necesare în ateliere și cu plata necesară personalului acestei școale.

Școala dela început a luat ființă cu 4 secții: tâmplărie, rotărie, fierărie și mecanică.

Primul director a fost Mihail Popa din Bârlad, Secretar: Brăescu-Institutor. Maeștrii: Augustin Cosgarea din Vad, Ciobanu, Iliescu și Ioniță.

Corpul didactic s'a complectat cu învățători dela școala primară și părintele Ioan Bunea catechet.

După Mihail Popa, care a funcționat în Vad mai puțin timp, a urmat d. Romulus Sasu din Cața, Jud. Târnava-Mare, absolvent al școlii superioare de Meserii din București. D-sa a condus școala până în anul 1929, când a trecut tot ca di-

rector la școala de meserii din Comăna de jos, urmându-i Nic. Tănăsescu. În acest interval au mai funcționat ca maștri: Oct. Călinescu, Nic. Pavel, I. Olariu, Petre Lazăr și Nic. Sasu.

Corpul didactic s'a complectat cu dl. Andreiu Mărginean și Coriolan Strâmbu, inv. din Vad.

Cu conducerea admin. școlare a fost încredințat Nicolae Bârsan, tot din Vad.

La această școală au terminat mulți elevi de ai noștri, cari - astăzi - cu meseria câștigată aici trăesc mai ușor, fie în Vad, fie angajați la orașe.

Școala a durat până în anul 1930, când din cauza vitregiei timpurilor s'a desființat, vârsându-se elevi și material școlii din Viștea de jos.

Localul a revenit comunei, conform actului de donație la înființarea școlii.